

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับการสะท้อนคิดที่ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
2. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
  - 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 2.3 ลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 2.4 องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 2.5 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม
  - 2.6 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 2.7 เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ
  - 2.8 วิธีการเรียนแบบร่วมมือ
  - 2.9 การสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือในชั้นเรียน
  - 2.10 ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ
3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี CIRC
  - 3.1 ความหมายและรูปแบบของการเรียนรู้ CIRC
  - 3.2 องค์ประกอบของการเรียนโดยวิธี CIRC
  - 3.3 ขั้นตอนการสอนโดยวิธี CIRC
  - 3.4 การเตรียมการสอนโดยวิธี CIRC
  - 3.5 หัวใจของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC
  - 3.6 ทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้แบบ CIRC
4. เทคนิคการสะท้อนคิด
  - 4.1 แนวคิดและความหมายของการสะท้อนคิด
  - 4.2 ความสำคัญของการสะท้อนคิด
  - 4.3 รูปแบบการสะท้อนคิด
  - 4.4 ขั้นตอนการสะท้อนคิด

- 4.5 องค์ประกอบที่สำคัญของการสะท้อนคิด
- 4.6 การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสะท้อนคิด
- 4.7 แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนบันทึกต่อการสะท้อนคิด
5. การอ่านและหลักการสอนอ่าน
  - 5.1 แนวคิดและความหมายของการอ่าน
  - 5.2 ความสำคัญของการอ่าน
  - 5.3 ความมุ่งหมายในการอ่าน
  - 5.4 องค์ประกอบของการอ่าน
  - 5.5 ประเภทของการอ่าน
  - 5.6 หลักการสอนอ่าน
6. ความสามารถในการอ่านจับใจความ
  - 6.1 แนวคิดและความหมาย
  - 6.2 ทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ
7. เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้
  - 7.1 ความหมายและแนวคิด
  - 7.2 ลักษณะสำคัญของเจตคติ
  - 7.3 องค์ประกอบของเจตคติ
  - 7.4 การสร้างเจตคติ
  - 7.5 คุณลักษณะของเจตคติ
  - 7.6 การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
  - 7.7 หน้าที่และประโยชน์ของเจตคติ
  - 7.8 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 8.1 งานวิจัยต่างประเทศ
  - 8.2 งานวิจัยในประเทศ

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดไว้ 4 สาระ 8 มาตรฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 178 - 179)
 โดยที่มีตัวชี้วัดสำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วย

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) การปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจง และคำอธิบายที่ฟังและอ่าน 2) อ่านออกเสียง ข้อความ ข่าว โฆษณา และบทร้อยกรองสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน 3) ระบุและเขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับประโยค และข้อความที่ฟังหรืออ่าน 4) เลือก/ระบุหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียด สนับสนุน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว สถานการณ์ข่าว เรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคม และสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม 2) ใช้คำขอร้อง ให้คำแนะนำ คำชี้แจง และคำอธิบายอย่างเหมาะสม 3) พูดและเขียนแสดงความต้องการ เสนอและให้ความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม 4) พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล อธิบาย เปรียบเทียบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังหรืออ่านอย่างเหมาะสม 5) พูดและเขียนบรรยายความรู้สึก และความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ กิจกรรม ประสบการณ์ และข่าว/เหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสารความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์/เรื่อง/ประเด็นต่างๆ ที่อยู่ในความสนใจของสังคม 2) พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ/แก่นสาระ หัวข้อเรื่องที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่อง/ข่าว/เหตุการณ์/สถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจของสังคม 3) พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์ และเหตุการณ์พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทาง เหมาะกับบุคคลและโอกาส ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา 2) อธิบาย เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม และประเพณีของเจ้าของภาษา 3) เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่าง ระหว่างการออกเสียงประ โยคชนิดต่าง ๆ และการลำดับคำตาม โครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศ และภาษาไทย 2) เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับของไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ประกอบด้วย

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล/ ข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จากแหล่งเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน

สาระที่ 4 ภาษาด้วยความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก ประกอบด้วย

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม ตัวชี้วัดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียนสถานศึกษาชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือและพื้นฐานในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก ตัวชี้วัดในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวม และสรุปความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ 2) เผยแพร่/ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียนชุมชน และท้องถิ่น เป็นภาษาต่างประเทศ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมกัน เพื่อประโยชน์และได้ความสำเร็จร่วมกัน ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมิใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ทำรายงาน ทำกิจกรรมประดิษฐ์ หรือสร้างชิ้นงาน อภิปราย ตลอดจนปฏิบัติการทดลองแล้ว ผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้เท่านั้น แต่ผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่างๆ จัดระบบความรู้ แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักสำคัญ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2544 : 15)

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

อากรณ ใจเที่ยง (2550 : 121) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หรือแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและเต็มใจ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้

สลาวิน (Slavin. 1987 : 7 - 13 ; อ้างถึงใน ไสว พักขาว. 2544 : 192) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า หมายถึง วิธีจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยทั่วไปมีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับการมอบหมาย และช่วยเพื่อนสมาชิกให้เกิดการเรียนรู้ด้วย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน คือ เป้าหมายของกลุ่ม

ไสว พักขาว (2544 : 193) กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ราว 4 - 6 คน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการทำงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันรับผิดชอบงานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้น อากรณ ใจเที่ยง (2550 : 121) ได้กล่าวว่า ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม ได้ฝึกบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทั้งในด้านการคิดค้นคว้า การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การตั้งคำถาม ตอบคำถาม การใช้ภาษา ฯลฯ
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางด้านสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละ การยอมรับกันและกัน การไว้วางใจ การเป็นผู้นำ ผู้ตาม ฯลฯ

ลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ดังนี้

อากรณ ใจเที่ยง (2550 : 121) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมแบบร่วมมือร่วมใจว่ามีลักษณะ

1. มีการทำงานกลุ่มร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม
2. สมาชิกในกลุ่มมีจำนวนไม่ควรเกิน 6 คน
3. สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน เพื่อการช่วยเหลือกัน
4. สมาชิกในกลุ่มต่างมีบทบาทรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น
  - เป็นผู้นำกลุ่ม (Leader) - เป็นผู้อธิบาย (Explainer)
  - เป็นผู้จดบันทึก (Recorder) - เป็นผู้ตรวจสอบ (Checker)
  - เป็นผู้สังเกตการณ์ (Observer) - เป็นผู้ให้กำลังใจ (Encourager) ฯลฯ

สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกัน โดยยึดหลักการว่า “ความสำเร็จของแต่ละคน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความสำเร็จของทุกคน”

องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson. 1987 : 13 - 14 ; อ้างถึงใน ไสว พักขาว. 2544 : 193 - 194) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive Interdependence) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น มีการแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูลต่าง ๆ ร่วมกันในการทำงาน ทุกคนมีบทบาทหน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้สึกที่ ตนจะประสบความสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จด้วย และสมาชิกทุกคนจะได้รับผลประโยชน์หรือรางวัลผลงานกลุ่มโดยเท่าเทียมกัน เช่น ถ้าสมาชิกทุกคนช่วยกัน ทำให้กลุ่มได้คะแนน 90% แล้วสมาชิกแต่ละคนจะได้คะแนนพิเศษเพิ่มอีก 5 คะแนน เป็นรางวัล เป็นต้น

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Face to Face Promotive Interaction) เป็นลักษณะการติดต่อสัมพันธ์กัน แลกเปลี่ยนความเห็นซึ่งกันและกัน การอธิบายความรู้ให้แก่เพื่อนในกลุ่มฟัง เป็นลักษณะสำคัญของการติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรงของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนั้น จึงควรมีการแลกเปลี่ยน ให้ข้อมูลย้อนกลับ เปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อเลือกในสิ่งที่เหมาะสมที่สุด

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) จะเป็นความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละบุคคล โดยมีการช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายกลุ่ม โดยที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความมั่นใจ และพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล

4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) สมาชิกควรได้รับการฝึกฝนทักษะเหล่านี้เสียก่อน เพราะเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบผลสำเร็จ สมาชิกควรได้รับการฝึกทักษะในการสื่อสาร การเป็นผู้นำ การไว้วางใจผู้อื่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา ครูควรจัดสถานการณ์ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอน หรือวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ สมาชิกทุกคนต้องทำความเข้าใจในเป้าหมายการทำงาน วางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน ดำเนินงานตามแผน ตลอดจนถึงประเมินผลและปรับปรุงงาน

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในอันที่จะช่วยให้การเรียนรู้แบบร่วมมือดำเนินไปได้ด้วยดี และบรรลุตามเป้าหมายที่กลุ่มกำหนดไว้ โดยเฉพาะทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝน ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550 : 122) กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในการให้ผู้เรียนทำงานกลุ่ม ดังนี้

1. มีการพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependence) หมายถึง สมาชิกในกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน มีส่วนรับความสำเร็จร่วมกัน ใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน มีบทบาทหน้าที่ทุกคนทั่วถึงกัน ทุกคนมีความรู้สึกว่าจะสำเร็จได้ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในเชิงสร้างสรรค์ (Face to Face Promotive Interaction) หมายถึง สมาชิกกลุ่มได้ทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เช่น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความรู้แก่กัน ถามคำถามและตอบคำถามกันและกัน ด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน

3. มีการตรวจสอบความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) เป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะต้องตรวจสอบว่า สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่มหรือไม่

มากนักน้อยเพียงใด เช่น การสุ่มถามสมาชิกในกลุ่ม สังเกตและบันทึกการทำงานกลุ่ม ให้ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่ตนเรียนรู้ให้เพื่อนฟัง การทดสอบรายบุคคล เป็นต้น

4. มีการฝึกทักษะช่วยเหลือกันทำงาน และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Groups Skills) ผู้เรียนควรได้ฝึกทักษะที่จะช่วยให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ เช่น ทักษะการสื่อสาร การยอมรับและช่วยเหลือกัน การวิจารณ์ความคิดเห็น โดยไม่วิจารณ์บุคคล การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การให้ความช่วยเหลือ และการเอาใจใส่ต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การทำความรู้จักและไว้วางใจผู้อื่น เป็นต้น

5. มีการฝึกกระบวนการกลุ่ม (Group Process) สมาชิกต้องรับผิดชอบต่อการทำงานของกลุ่ม ต้องสามารถประเมินการทำงานของกลุ่มได้ว่า ประสพผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด เป็นเพราะเหตุใด ต้องแก้ไขปัญหาที่ใดและอย่างไร เพื่อให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม เป็นการฝึกกระบวนการกลุ่มอย่างเป็นทางการ

ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม

ไสว พักขาว (2544 : 195) กล่าวว่า จากองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ได้แก่ ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก การปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันและกัน ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล การใช้ทักษะระหว่างบุคคล การทำงานกลุ่มย่อย และกระบวนการกลุ่ม ทำให้การเรียนรู้แบบร่วมมือ แตกต่างออกไป จากการเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม (Traditional Learning) กล่าวคือ การเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิมนั้น เป็นการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานร่วมกัน แบ่งงานกันทำ สมาชิกในกลุ่มต่างทำงานเพื่อให้งานสำเร็จ เน้นที่ผลงาน มากกว่ากระบวนการในการทำงาน ดังนั้นสมาชิกบางคนมีความรับผิดชอบในตนเองสูง แต่สมาชิกบางคนไม่มีความรับผิดชอบ ขอเพียงมีชื่อในกลุ่ม มีผลงานออกมาเพื่อส่งผู้สอนเท่านั้น ซึ่งต่างจากการเรียนเป็นกลุ่มแบบร่วมมือที่สมาชิกแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วย จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1987 : 25) ได้สรุปความแตกต่างระหว่างกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือกับกลุ่มการเรียนรู้แบบดั้งเดิมไว้ดังนี้

ตาราง 1 ความแตกต่างของการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	การเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม (Traditional Learning)
1. มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างสมาชิก	1. ขาดการพึ่งพากันระหว่างสมาชิก
2. สมาชิกเอาใจใส่รับผิดชอบต่อตนเอง	2. สมาชิกขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง
3. สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน	3. สมาชิกมีความสามารถเท่าเทียมกัน
4. สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ	4. มีผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งเพียงคนเดียว
5. รับผิดชอบร่วมกับสมาชิกด้วยกัน	5. รับผิดชอบเฉพาะตนเอง
6. เน้นผลงานและการคงอยู่ซึ่งความเป็นกลุ่ม	6. เน้นที่ผลงานเพียงอย่างเดียว
7. สอนทักษะทางสังคมโดยตรง	7. ทักษะทางสังคมถูกละเลย
8. ครูคอยสังเกตและหาโอกาสแนะนำ	8. ครูขาดความสนใจหน้าที่ของกลุ่ม
9. สมาชิกกลุ่มมีกระบวนการทำงาน เพื่อประสิทธิผลของกลุ่ม	9. ขาดกระบวนการในการทำงานกลุ่ม

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

อากรณ์ ใจเที่ยง (2550 : 122 - 123) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียน แล้วจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณไม่เกิน 6 คน ให้มีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ผู้สอนแนะนำวิธีการทำงานกลุ่ม และบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

2. ขั้นสอน ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน บอกปัญหาหรืองานที่ต้องการให้กลุ่มแก้ไขหรือคิดวิเคราะห์หาคำตอบ ผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูล ค้นคว้า หรือให้ข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการคิดวิเคราะห์ ผู้สอนมอบหมายงานที่กลุ่มต้องทำให้ชัดเจน

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ทุกคนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น การจัดกิจกรรมในขั้นนี้ ครูควรใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเล่าเรื่องรอบวง มุมสนทนา คู่ตรวจสอบ คู่คิด ฯลฯ ผู้สอนสังเกตการณ์ทำงานของกลุ่ม คอยเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ความกระจ่างในกรณีที่ผู้เรียนสงสัยต้องการความช่วยเหลือ

4. ชั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ชั้นนี้ผู้เรียนจะรายงานผลการทำงานกลุ่ม ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นอาจซักถาม เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจน เพื่อเป็นการตรวจสอบผลงานของกลุ่มและรายบุคคล

5. ชั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ในชั้นนี้ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ผู้สอนควรช่วยเสริมเพิ่มเติมความรู้ ช่วยคิดให้ครบตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม ทั้งในส่วนที่เด่นและส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข

เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 177 - 195 ; อ้างถึงใน อภรณ์ ใจเที่ยง. 2550 : 123 - 125) ได้กล่าวถึง เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ว่า เทคนิคที่นำมาใช้ในการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายวิธี ดังนี้

1. ปริศนาความคิด (Jigsaw) เป็นเทคนิคที่สมาชิกในกลุ่มแยกย้ายกันไปศึกษาหาความรู้ในหัวข้อเนื้อหาที่แตกต่างกัน แล้วกลับมาเข้ากลุ่ม มาถ่ายทอดความรู้ที่ได้มาให้สมาชิกกลุ่มฟัง วิธีนี้คล้ายกันกับการต่อภาพจิ๊กซอร์ จึงเรียกรูปแบบนี้ว่า Jigsaw หรือปริศนาความคิด ลักษณะของการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันเข้ากลุ่ม ร่วมกันเรียกว่า กลุ่มบ้าน (Home Group) สมาชิกในกลุ่มบ้านจะรับผิดชอบศึกษาหัวข้อที่แตกต่างกัน แล้วแยกย้ายไปเข้ากลุ่มใหม่ในหัวข้อเดียวกัน กลุ่มใหม่นี้เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) เมื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทำงานร่วมกันเสร็จก็จะย้ายกลับไปกลุ่มเดิม คือ กลุ่มบ้านของตน นำความรู้ที่ได้รับจากการอภิปรายจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มาสรุปให้กลุ่มบ้านฟัง ผู้สอนทดสอบและให้คะแนน

2. กลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Teams - Games - Tournaments : TGT) เทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขัน เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้เนื้อหาสาระจากผู้สอนด้วยกัน แล้วแต่ละคนแยกย้ายไปแข่งขันทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้ของแต่ละคนจะนำมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุดได้รับรางวัล ลักษณะการจัดกิจกรรม สมาชิกกลุ่มจะช่วยกันเตรียมตัวเข้าแข่งขัน โดยผลัดกันถามตอบให้เกิดความแม่นยำในความรู้ที่ผู้สอนจะทดสอบ เมื่อได้เวลาแข่งขัน แต่ละทีมจะเข้าประจำโต๊ะแข่งขัน แล้วเริ่มเล่นเกมพร้อมกันด้วยชุดคำถามที่เหมือนกัน ซึ่งเมื่อการแข่งขันจบลงผู้เข้าร่วมแข่งขันจะกลับไปเข้าทีมเดิมของตนพร้อมคะแนนที่ได้รับ ทีมที่ได้คะแนนรวมสูงสุดถือว่าเป็นทีมชนะเลิศ

3. กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ (Team Assisted Individualization : TAT) เทคนิคการเรียนรู้วิธีนี้เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคน ได้แสดงความสามารถเฉพาะตนก่อน แล้วจึงให้จับคู่ตรวจสอบกันและกัน ช่วยเหลือกันทำใบงานจนสามารถผ่านได้ ต่อจากนั้นจึงนำคะแนนของแต่ละคนมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะเป็นฝ่ายได้รับรางวัล ลักษณะ

การจัดกิจกรรม กลุ่มจะมีสมาชิก 2 - 4 คน จับคู่กันทำงานตามใบงานที่ได้รับมอบหมายมา แล้วจึงแลกเปลี่ยนกันตรวจผลงาน ถ้าผลงานยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ จะต้องแก้ไขจนกว่าจะผ่าน ต่อจากนั้นทุกคนจะทำข้อทดสอบ คะแนนของทุกคนจะมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับรางวัล

4. กลุ่มสืบค้น (Group Investigation : GI) กลุ่มสืบค้นเป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายให้ค้นคว้าหาความรู้มานำเสนอ ประกอบเนื้อหาที่เรียน อาจเป็นการทำงานตามใบงานที่กำหนด โดยที่ทุกคนในกลุ่มรับรู้และช่วยกันทำงาน ลักษณะการจัดกิจกรรม สมาชิกกลุ่มจะช่วยกันศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ หรือความรู้มาเสนอต่อชั้นเรียน โดยผู้สอนแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อย่อยแต่ละกลุ่มศึกษา 1 หัวข้อ เมื่อพร้อมผู้เรียนจะนำเสนอผลงานที่ละกลุ่ม แล้วร่วมกันประเมินผลงาน

5. กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together : LT) เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้รับฝึกหัด โดยมอบบทบาทหน้าที่ทุกคน เช่น เป็นผู้อ่าน เป็นผู้จัดบันทึก เป็นผู้รายงาน นำเสนอ เป็นต้น ทุกคนช่วยกันทำงาน จนได้ผลงานสำเร็จ ส่งและนำเสนอผู้สอน ลักษณะการจัดกิจกรรม กลุ่มผู้เรียนจะแบ่งหน้าที่กันทำงาน เช่น เป็นผู้อ่านคำสั่งใบงาน เป็นผู้จัดบันทึกงาน เป็นผู้หาคำตอบ เป็นผู้ตรวจคำตอบ กลุ่มจะได้ผลงานที่เกิดจากการทำงานของทุกคน

6. กลุ่มร่วมกันคิด (Numbered Heads Together : NHT) กิจกรรมนี้จะเหมาะสมสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ สมาชิกกลุ่มจะประกอบด้วย ผู้เรียนที่มีความสามารถเก่งปานกลาง และอ่อนคละกัน จะช่วยกันค้นคว้าเตรียมตัวตอบคำถามที่ผู้สอนจะทดสอบ ผู้สอนจะเรียกถามทีละคน กลุ่มที่สมาชิกสามารถตอบคำถามได้มาก แสดงว่าได้ช่วยเหลือกันดี ลักษณะการจัดกิจกรรม มีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน จะร่วมกันอภิปรายปัญหาที่ได้รับ เพื่อให้เกิดความพร้อมและความมั่นใจที่จะตอบคำถามผู้สอน แล้วผู้สอนจะเรียกสมาชิกกลุ่มให้ตอบทีละคน แล้วนำคะแนนของแต่ละคนมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

7. กลุ่มร่วมมือ (Co-op Co-op) กลุ่มร่วมมือเป็นเทคนิคการทำงานกลุ่มวิธีหนึ่ง โดยสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดแตกต่างกันได้ แสดงบทบาทตามหน้าที่ที่ตนถนัดอย่างเต็มที่ ทำใ้งานประสบผลสำเร็จ วิธีนี้ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกความรับผิดชอบการทำงานกลุ่มร่วมกัน และสนองต่อหลักการของการเรียนรู้ และร่วมมือที่ว่า “ความสำเร็จแต่ละคนคือ ความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มคือ ความสำเร็จของทุกคน” ลักษณะการจัดกิจกรรม สมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน จะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบไปศึกษาหัวข้อย่อยที่ได้รับมอบหมาย แล้วนำงานจากการศึกษาค้นคว้ามารวมกันเป็นงานกลุ่ม ปรับปรุงให้ต่อเนื่องเชื่อมโยง มีความสละสลวย เสร็จแล้วจึงนำเสนอต่อชั้นเรียน ทุกกลุ่มจะช่วยกันประเมินผลงาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างแท้จริง ได้ฝึกความรับผิดชอบ ฝึกเป็นผู้นำผู้ตาม กลุ่มฝึกการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และฝึกทักษะทางสังคม ผู้สอนควรที่จะเลือกใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ ดังกล่าวมาให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

วิธีการเรียนแบบร่วมมือ

วันเพ็ญ จันทร์เจริญ (2542 : 119 - 128) กล่าวถึง วิธีการเรียนแบบร่วมมือที่นิยมใช้กัน มีเทคนิคสำคัญ 2 แบบ คือ แบบเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning) และแบบไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning)

1. การเรียนแบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ มีดังนี้

1.1 เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Team - Games - Tournament หรือ TGT) คือ การจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน มีระดับความสามารถต่างกัน (Heterogeneous Teams) คือ ให้มีนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและการทำงานของกลุ่มเอาไว้ ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้น แล้วให้กลุ่มทำงานตามที่กำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ ครู แล้วจัดกลุ่มใหม่เป็นกลุ่มแข่งขันที่มีความสามารถเท่า ๆ กัน (Homogeneous Tournament Teams) มาแข่งขันตอบปัญหา ซึ่งจะมีการจัดกลุ่มใหม่ทุกสัปดาห์ โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคล คะแนนของกลุ่มจะได้จากคะแนนของสมาชิกที่เข้าแข่งขันร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ มารวมกัน แล้วมีการมอบรางวัลให้แก่กลุ่มที่ได้คะแนนสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.2 เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Divisions หรือ STAD) คือ การจัดกลุ่มเหมือนกับแบบ TGT แต่ไม่มีการแข่งขัน โดยให้นักเรียนทุกคนต่างคนต่างทำข้อสอบ แล้วนำคะแนนพัฒนาการ (คะแนนที่ดีกว่าเดิมในการสอบครั้งก่อน) ของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม และมีการให้รางวัลกลุ่มที่ได้คะแนนสูง

1.3 เทคนิคการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล (Team Assisted Individualization หรือ TA) เทคนิคนี้เหมาะกับวิชาคณิตศาสตร์ ใช้สำหรับระดับประถมปีที่ 3 - 6 วิธีนี้สมาชิกกลุ่มมี 4 คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเรียกเด็กที่มีความรู้ระดับเดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอนตามความยากง่ายของเนื้อหา วิธีที่สอนจะแตกต่างกัน เด็กกลับไปยังกลุ่มของตน และต่างคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมายแต่ให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการให้รางวัลกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีขึ้นกว่าเดิม

1.4 เทคนิคโปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition หรือ CIRC) เทคนิคนี้ใช้สำหรับวิชาอ่าน เขียน และทักษะอื่น ๆ ทางภาษา สมาชิกในกลุ่มมี 4 คน มีพื้นความรู้เท่ากัน 2 คน ส่วนอีก 2 คน ก็เท่ากัน แต่ต่างระดับความรู้

กับ 2 คนแรก ครูจะเรียกคู่ที่มีความรู้ระดับเท่ากันจากทุกกลุ่มมาสอน ให้กลับเข้ากลุ่ม แล้วเรียกคู่ต่อไปจากทุกกลุ่มมาสอน คะแนนของกลุ่มจะพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่ม เป็นรายบุคคล

1.5 เทคนิคการต่อภาพ (Jigsaw) เทคนิคนี้ควรจะใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 สมาชิกในกลุ่มมี 6 คน ความรู้ต่างระดับกัน สมาชิกแต่ละคนไปเรียนร่วมกันกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ ในหัวข้อที่ต่างกันออกไป แล้วทุกคนกลับมาที่กลุ่มของตน สอนเพื่อนในสิ่งที่ตนได้ไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ มา การประเมินผลเป็นรายบุคคล แล้วรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

1.6 เทคนิคการต่อภาพ 2 (Jigsaw II) เทคนิคนี้ใช้สมาชิกในกลุ่ม 4 - 5 คน นักเรียนทุกคนให้เรียนบทเรียนเดียวกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้อย่อยของบทเรียนต่างกัน ใครที่สนใจหัวข้อเดียวกันจะไปประชุมกัน ค้นคว้าและอภิปราย แล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตน ให้สอนเพื่อนในเรื่องที่ตนเองไปประชุมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นมา ผลการสอบของแต่ละคนเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ทำคะแนนรวมได้ดีกว่าครั้งก่อน (คิดคะแนนเหมือน STAD) จะได้รับรางวัล ขั้นตอนการเรียนมีดังนี้ ครูแบ่งหัวข้อที่จะเรียนเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้เท่ากับสมาชิกของแต่ละกลุ่ม จัดกลุ่มนักเรียนโดยให้มีความสามารถละกันภายในกลุ่มเป็นกลุ่มบ้าน (Home Group) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มอ่านเฉพาะหัวข้อย่อยที่ตนได้รับมอบหมายเท่านั้น โดยใช้เวลาตามที่ครูกำหนด จากนั้นนักเรียนที่อ่านหัวข้อย่อยเดียวกันมานั่งด้วยกันเพื่อทำงาน ซักถามและทำกิจกรรม ซึ่งเรียกว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) สมาชิกทุกคนร่วมมือกันอภิปรายหรือทำงานอย่างเท่าเทียมกัน นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับมายังกลุ่มบ้าน (Home Group) ของตน จากนั้นผลัดเปลี่ยนกันอธิบายให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง เริ่มจากหัวข้อย่อยเรียงตามลำดับ ทำการทดสอบหัวข้อย่อยกับนักเรียนทั้งห้อง คะแนนของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรวมเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับการติดประกาศ

1.7 เทคนิคการตรวจสอบเป็นกลุ่ม (Group Investigation) เทคนิคนี้สมาชิกในกลุ่มมี 2 - 6 คน เป็นรูปแบบที่ซับซ้อน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อเรื่องที่ต้องการจะศึกษาค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่ม มีการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์งานที่ทำ การนำเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัล หรือให้คะแนนเป็นกลุ่ม

1.8 เทคนิคการเรียนร่วมกัน (Learning Together) วิธีนี้ให้สมาชิกในกลุ่มมี 4 - 5 คน ระดับความรู้ความสามารถต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 6 โดยครูสอนทั้งชั้นเรียน เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม

1.9 เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-op - Co-op) ซึ่งเทคนิคนี้ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ นักเรียนช่วยกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษา แบ่งหัวข้อใหญ่เป็นหัวข้อย่อย แล้วจัด

นักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน กลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาตามความสนใจของกลุ่ม กลุ่มแบ่งหัวข้อย่อยออกเป็นหัวข้อเล็ก ๆ เพื่อนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเลือกไปศึกษา และมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนภายในกลุ่ม แล้วนักเรียนเลือกศึกษาเรื่องที่ตนเลือกและนำเสนอต่อกลุ่ม กลุ่มรวบรวมหัวข้อต่าง ๆ จากนักเรียนทุกคนภายในกลุ่ม แล้วรายงานผลงานต่อชั้นและมีการประเมินผลงานของกลุ่ม

เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือทั้ง 9 แบบดังกล่าวข้างต้นนี้ ส่วนมากจะใช้ตลอดคาบการเรียน หรือตลอดกิจกรรมการเรียนในแต่ละคาบ เรียกการเรียนแบบร่วมมือประเภทนี้ว่า การเรียนแบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning) แต่ยังมีเทคนิคอื่นอีกมาก ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้ตลอดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบ อาจใช้ในขั้นนำ สอดแทรกในขั้นสอน ตอนใด ๆ ก็ได้ หรือใช้ในขั้นสรุป หรือขั้นทบทวน หรือขั้นวัดผล จึงเรียกการเรียนแบบร่วมมือประเภทนี้ว่า การเรียนแบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning) ดังนี้

2. การเรียนแบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ มีดังนี้

คาแกน (Kagan. 1994 : 55 ; อ้างถึงใน พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2541 : 43) ได้ออกแบบเทคนิคการเรียนแบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการไว้ถึง 52 เทคนิค แต่ในที่นี้จะขอแนะนำเทคนิคของการเรียนแบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 9 เทคนิค ซึ่งเป็นเทคนิคที่กระทำได้ง่าย จึงสะดวกที่จะนำไปใช้ ดังนี้

2.1 การพูดเป็นคู่ (Rally Robin) เป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้นักเรียนพูด-ตอบ แสดงความคิดเห็นเป็นคู่ ๆ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนใช้เวลาเท่ากัน หรือใกล้เคียงกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มมีสมาชิก 4 คน แบ่งเป็น 2 คู่ คู่หนึ่งประกอบด้วยสมาชิกคนที่ 1 และคนที่ 2 แต่ละคู่จะพูดพร้อมกันไป โดยการให้ 1 พูด 2 ฟัง ภายในเวลาที่กำหนด จากนั้นให้ 2 พูด 1 ฟัง ภายในเวลาที่กำหนดเช่นกัน

2.2 การเขียนเป็นคู่ (Rally Table) เป็นเทคนิคคล้ายกับการพูดเป็นคู่ทุกประการต่างกันเพียงการเขียนเป็นคู่ เป็นการร่วมมือเป็นคู่ ๆ โดยผลัดกันเขียนหรือวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 2 แผ่น และปากกา 2 ด้ามต่อกลุ่ม)

2.3 การพูดรอบวง (Round Robin) เป็นเทคนิคที่สมาชิกของกลุ่มผลัดกันพูด ตอบ เล่า อธิบาย โดยไม่ใช่เขียน วาด แต่เป็นการพูดผลัดกันทีละคน ตามเวลาที่กำหนด จนครบ 4 คน

2.4 การเขียนรอบวง (Roundtable) เป็นเทคนิคที่เหมือนกับการพูดรอบวง แตกต่างกันที่เน้นการเขียน การวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้ามต่อกลุ่ม) วิธีการคือผลัดกันเขียนลงในกระดาษที่เตรียมไว้ทีละคนตามเวลาที่กำหนด เทคนิคนี้อาจดัดแปลงให้สมาชิกทุกคนเขียนคำตอบ หรือบันทึกผลการคิดพร้อม ๆ กันทั้ง 4 คน ต่างคนต่างเขียนในเวลาที่กำหนด

(ใช้อุปกรณ์ : กระดาษ 4 แผ่น และปากกา 4 ด้าม) มีการเรียกเทคนิคนี้ว่า การเขียนพร้อมกันรอบวง (Simultaneous Roundtable)

2.5 การแก้ปัญหาด้วยการต่อภาพ (Jigsaw Problem Solving) เป็นเทคนิคที่สมาชิกแต่ละคน คิดคำตอบของตนเองไว้ จากนั้นกลุ่มนำคำตอบของทุกคน มาร่วมกันอภิปราย เพื่อการหาคำตอบที่ดีที่สุด

2.6 คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด (Think Pair Share) เป็นเทคนิคโดยการเริ่มจากปัญหาหรือโจทย์คำถาม โดยสมาชิกแต่ละคน คิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อน แล้วให้นำคำตอบไปอภิปรายกับเพื่อนเป็นคู่ จากนั้นจึงนำคำตอบของแต่ละคู่ มาอภิปรายพร้อมกัน 4 คน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุด จึงนำคำตอบเล่าให้เพื่อนฟัง

2.7 อภิปรายเป็นคู่ (Pair Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูถามคำถาม หรือกำหนดโจทย์แล้ว ให้สมาชิกที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิด และให้อภิปรายเป็นคู่

2.8 อภิปรายเป็นทีม (Team Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูตั้งคำถามแล้ว ให้สมาชิกของกลุ่มทุกคน ร่วมกันคิด พูด อภิปรายพร้อมกัน

2.9 ทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว (Team - Pair - Solo) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูกำหนดปัญหา หรือโจทย์ หรืองานให้ทำ แล้วสมาชิกจะทำงานร่วมกันทั้งกลุ่ม จนงานแล้วเสร็จ จากนั้นจะแบ่งสมาชิกเป็นคู่ ให้ทำงานร่วมกันเป็นคู่ จนงานสำเร็จแล้วถึงขั้นสุดท้าย ให้สมาชิกแต่ละคนทำงานคนเดียวจนสำเร็จ

การเรียนแบบร่วมมือได้รับความสนใจในหมู่นักการศึกษา ครู อาจารย์ ในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง การเรียนแบบร่วมมือมีทั้งเทคนิคที่นำมาใช้ได้โดยตรงโดยไม่ต้องปรับ และเทคนิคที่ต้องปรับ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหาวิชา อย่างไรก็ตามการเรียนแบบร่วมมือก็นับเป็นวิธีการสอนอย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี

โปรแกรมการเรียนแบบร่วมมือ จะมีลักษณะกิจกรรมโดยรวม ดังนี้คือ

1. การสอนเริ่มต้นจากครูเสมอ (Teacher Instruction)
2. การฝึกปฏิบัติภายในทีม (Team Practice) นักเรียนทำงานในกลุ่ม ซึ่งมีสมาชิกรวม 4 - 5 คน โดยมีความสามารถแตกต่างกัน เรียนรู้ด้วยกัน จากที่ครูได้มอบหมายให้ โดยการใช้แผ่นงาน หรืออุปกรณ์การฝึกอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เรียน นักเรียนจะได้ประเมินเพื่อนสมาชิกในกลุ่มซึ่งกันและกัน
3. นักเรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง (Individual Assessment) ทั้งในเรื่องของข้อความรู้ หรือทักษะที่เขาได้รับมาในบทเรียน

4. คะแนนจากการประเมินนักเรียนแต่ละคน จะนำมารวมเป็นคะแนนของทีม (Team Recognition) ทีมใดที่ได้คะแนนถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จะได้รับใบประกาศนียบัตร หรือได้รับรางวัลอื่น ๆ ตามข้อตกลง

การสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือในชั้นเรียน

การสังเกตเป็นวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่เปิดโอกาสให้ผู้รวบรวมข้อมูล ได้สัมผัสกับความเป็นจริง และสิ่งที่ต้องการจะรวบรวมด้วยตัวเอง ทำให้มีโอกาสที่จะรวบรวมข้อมูลได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงได้มาก และสามารถที่จะรวบรวมรายละเอียดของข้อมูลในแนวคิดได้ การสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือในชั้นเรียนของนักเรียน โดยใช้วิธีการสังเกตจะช่วยให้ได้รายละเอียดของพฤติกรรมที่แสดงถึงการร่วมมือของนักเรียนในชั้นเรียนได้ชัดเจนขึ้น

แม้ว่าการสังเกตเป็นวิธีการพื้นฐานที่จะได้ข้อมูลมาตามต้องการ ซึ่งการที่จะได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้นั้น ผู้สังเกตจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. ความตั้งใจของผู้สังเกต (Attention) ในการสังเกตพฤติกรรมของสิ่งใด ผู้สังเกตต้องมีเป้าหมายที่จะสังเกตว่า ศึกษาสิ่งใด ต้องระมัดระวังอย่างแน่วแน่ ในการสังเกตแต่สิ่งนั้น จิตใจไม่ไขว่ไขวไปมา และจะต้องสังเกตไปที่ละจุดอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ผู้สังเกตยังจะต้องขจัดปัญหาส่วนตัว หรือความลำเอียงส่วนตัวของตนเองออก ในระหว่างที่ทำการสังเกต เพื่อจะได้ข้อมูลที่แท้จริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. ประสาทสัมผัส (Sensation) ทางด้านประสาทสัมผัส ผู้สังเกตจะต้องแน่ใจว่าประสาทสัมผัสทำงานปกติ หรือสภาพร่างกายต้องปกติด้วย เพราะถ้าหากว่าสภาพร่างกายปกติแล้ว จะมีผลต่อประสาทสัมผัสอยู่ในสภาพดี และว่องไวต่อการสัมผัสสิ่งที่กำลังสังเกต

3. การรับรู้ (Perception) ในการสังเกตสิ่งที่กำลังศึกษา ผู้สังเกตจะต้องมีการรับรู้ที่ดี เมื่อรับรู้มาแล้ว สามารถแปลความหมายออกมาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ

วันเพ็ญ จันเจริญ (2542 : 119) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ มีดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุกคนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน

2. สมาชิกทุกคนมีโอกาสคิด ได้แสดงออก แสดงความคิดเห็น ลงมือกระทำเท่าเทียมกัน

3. เสริมให้มีความช่วยเหลือกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กที่เรียนไม่เก่ง ทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจ รู้จักใช้เวลา ส่วนเด็กที่ไม่เก่งเกิดซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน

4. ร่วมกันคิดทุกคน ทำให้เกิดการระดมความคิด นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อประเมินคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดหาข้อมูลให้มาก และวิเคราะห์และตัดสินใจเลือก

5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจกันและกัน อีกทั้งส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี CIRC

ความหมายและรูปแบบของการเรียนรู้ CIRC

การเรียนรู้ โดยวิธีซีไออาร์ซี (CIRC : Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ประเภทการเรียนรู้แบบทีม (Student Team Learning) พัฒนาขึ้นมาโดย สตีเวนส์ (Stevens), แมคเด็น (Madden), สลาบิน (Slavin) และฟาณิช (Fanish) นักวิจัยการศึกษา จากศูนย์การวิจัยประสิทธิภาพทางการเรียน ของนักเรียนที่มีปัญหาทางวิชาการ มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ (John Hopkins University) ประเทศสหรัฐอเมริกา (วรพรรณ ลิทธิเลิศ. 2537 : 18) ส่วนอีกแนวคิดหนึ่ง คือ รูปแบบ CIRC เป็นวิธีการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ใช้สำหรับสอนการอ่าน การเขียน และศิลปะทางภาษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่ประยุกต์มาจากการวิจัยด้านจิตวิทยาพุทธิปัญญา (Cognitive Psychology)

การเรียนรู้โดยวิธีซีไออาร์ซี เป็นวิธีการเรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความเข้าใจในการอ่านออกมาในรูปของการเขียนสรุปเรื่องราวที่อ่านออกมา ตามความคิดเห็นของตนเอง หลังจากการเล่าเรื่อง นอกจากนี้การเรียนโดยวิธีซีไออาร์ซี เป็นการเรียนที่ใช้รูปแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นสื่อพัฒนาการอ่านได้อย่างกว้างขวาง โดยผู้สอนจะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง และต่ำ ผู้สอนจะจัดผู้เรียนในแต่ละกลุ่มเป็นคู่ระหว่างผู้ที่เรียนเก่ง และผู้ที่เรียนอ่อน ช่วยกันทำกิจกรรมการอ่านที่ครอบคลุมหมาย หลังจากทีครุณาเสนอเนื้อหาแล้ว และในช่วงสุดท้ายของการเรียน ผู้เรียนในกลุ่มทั้งหมด จะกลับมาทำงานช่วยกันตรวจแก้ไขงานของกันและกันอีกครั้งหนึ่ง หลังจากทีเรียนจบบทเรียนแต่ละบทแล้ว จะมีการทดสอบเป็นรายบุคคล คะแนนจากการทดสอบกับคะแนนจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จะนำมารวมเป็นคะแนนกลุ่มเพื่อสร้างความตระหนักในความสำเร็จของการเรียน Johnson and Johnson (วรพรรณ ลิทธิเลิศ. 2537 : 18) กล่าวถึงการจัดรูปแบบการเรียน ที่ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มว่า วิธีดังกล่าวนำความสำเร็จแก่ผู้เรียนเพราะว่า

1. สอนแบบเพื่อนสอนเพื่อน (Peer Teaching) เป็นการสอนแบบตัวต่อตัว ซึ่งทำให้ผู้เรียนสนใจและเอาใจใส่บทเรียนมากขึ้น

2. คะแนนของกลุ่ม ครูผู้สอนคิดคะแนนที่ได้ ด้วยการนำคะแนนจากการทดสอบเป็นรายบุคคลของสมาชิกในกลุ่ม มาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม ทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มพยายามช่วยเหลือกันเพื่อให้กลุ่มของตัวเองได้รับรางวัล

3. คะแนนรายบุคคล สามารถที่จะช่วยให้กลุ่มของตนเองได้คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น หรือลดลงได้ เพราะฉะนั้นสมาชิกทุกคนจึงพยายามทำคะแนนของตนอย่างเต็มที่

4. การทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

5. ทักษะทางสังคม นักเรียนทุกคนได้ฝึกทักษะทางสังคม และการมีเพื่อนร่วมงาน ช่วยทำให้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานจริงได้

6. ความภาคภูมิใจ นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนดี จะเกิดความรู้สึกภูมิใจว่าตนเองมีส่วนช่วยเหลือเพื่อน มีส่วนช่วยเหลือสังคมในชั้นเรียน

7. การตอบคำถามของครู ในการเรียนแบบแบ่งกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกัน จะทำให้นักเรียนกล้าที่จะตอบ และกล้าแสดงออก เพราะถ้าตอบผิดก็ถือว่าผิดทั้งกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่ามีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน เกิดความผูกพันกันและไม่อายเมื่อตอบผิด

สรุปได้ว่า การเรียนด้วยวิธีซีไออาร์ซี จึงเป็นวิธีเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาการอ่านไปพร้อมกับเน้นการเรียนเป็นกลุ่มไปด้วย และเห็นได้ว่าเป็นการเรียนที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนที่ดี เพราะผู้สอนเปิดโอกาสให้เรียนเป็นกลุ่มและเป็นคู่ นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงได้ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ ช่วยให้มีสมาธิในการอ่านดีขึ้น เพราะนักเรียนที่เก่งจะเข้าใจคำสอนของครูและรับรู้ได้ดีกว่าผู้ที่เรียนอ่อน นักเรียนเกิดความมั่นใจในการเรียนการแสดงออก ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน

องค์ประกอบของการเรียนโดยวิธี CIRC

วิธีซีไออาร์ซี ผู้เรียนจะได้ทำกิจกรรมต่างๆ เป็นทีม โดยมีองค์ประกอบดังนี้ คือ

1. การเรียนเป็นทีม (Team Study) ผู้สอนจะเป็นผู้จัดนักเรียนเข้าเป็นกลุ่มอ่าน (Reading Groups) กลุ่มละ 2 คน แต่ถ้าจำนวนผู้เรียนไม่ลงตัวเป็นคู่ ก็จัดกลุ่มอ่านกลุ่มละ 3 คน ก็ได้ หลังจากนี้ผู้สอนจัดผู้เรียนเข้าเป็นกลุ่มอ่านแล้ว ผู้สอนจะจัดกลุ่มอ่านเข้าเป็นทีม ในแต่ละทีมประกอบด้วยสมาชิกจากกลุ่มอ่าน 2 กลุ่ม รวมเป็น 4 คน ประกอบด้วย ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านภาษาสูง 2 คนและต่ำ 2 คน สมาชิกในแต่ละทีมจะจับคู่กันช่วยกันทำกิจกรรมที่ครูกำหนดให้จนครบ

2. กิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน (Study Related Activities) เป็นกิจกรรมที่ครูกำหนดให้นักเรียนทำ หลังจากทีครูได้นำเสนอบทเรียนไปแล้ว ตัวอย่างกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่

2.1 กิจกรรมการฝึกเกี่ยวกับคำศัพท์ นักเรียนจะต้องฝึก

2.1.1 การหาความหมายของคำศัพท์ (Word Meaning Practice) โดยครูจะแจกใบงานที่มีรายการคำศัพท์ยาก หรือคำศัพท์ใหม่ ที่นักเรียนยังไม่เคยเรียนมาก่อนให้นักเรียนทุกคน นักเรียนแต่ละกลุ่มจะอภิปรายและหาความหมายของคำศัพท์ในพจนานุกรม รวมทั้งสร้างประโยคจากคำศัพท์ที่ครูกำหนดให้

2.1.2 การอ่านออกเสียงคำศัพท์ (Words Out Loud Practice) โดยครูแจกใบงานที่มีรายการคำศัพท์ใหม่และศัพท์ยากให้นักเรียนทุกคน นักเรียนจะต้องฝึกอ่านออกเสียงคำศัพท์ให้ได้ถูกต้อง โดยไม่ติดขัดกับคู่ของตน หรือจะอ่านกับเพื่อนร่วมทีมก็ได้

2.1.3 การสะกดคำ (Spelling) การฝึกสะกดคำนักเรียนอาจฝึกกับเพื่อนเป็นคู่หรือจะฝึกกันเป็นทีมก็ได้ โดยให้คนหนึ่งเป็นผู้อ่านหรือบอกคำ เพื่อนร่วมทีมหรือคู่ของตนจะเขียนคำศัพท์ตามที่เพื่อนบอกแล้วเปลี่ยนกันตรวจ กิจกรรมในขั้นนี้นักเรียนสามารถฝึกได้จนกระทั่งเขียนคำศัพท์ได้ไม่ผิดเลย

2.2 การสอนอ่านเพื่อเข้าใจโดยตรง (Direct Instruction in Reading Comprehension) ครูเป็นผู้สอนวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจให้แก่ นักเรียนในชั้น นำเสนอบทเรียนเพื่อเน้นให้นักเรียนสามารถอ่านหาใจความสำคัญ (Main Ideas) เข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล (Understanding Casual Relations) และการอ้างอิงจากเรื่องที่อ่าน (Inferences)

2.3 การอ่านเป็นคู่ (Partner Reading) เริ่มด้วยการให้นักเรียนอ่านในใจก่อน แล้วจึงอ่านออกเสียงกับคู่ของตนโดยผลัดกันอ่านคนละย่อหน้า ผู้ฟังต้องตรวจความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ขณะอ่านครูประเมินนักเรียนด้วยการฟัง และประเมินขณะนักเรียนผลัดกันอ่าน จุดประสงค์ของการจับคู่ผลัดกันอ่าน คือ ให้นักเรียนมีโอกาสทั้งอ่านในใจ และอ่านออกเสียง เพื่อเหตุผล คือ ให้นักเรียนมีความสามารถแปลข้อความ คล่องแคล่วในการอ่าน และการจับใจความในการอ่าน

2.4 การเล่าเรื่อง (Story Retelling) หลังจากที่นักเรียนอ่านเรื่องจบ นักเรียนจะต้องช่วยกันเล่าสรุปใจความสำคัญ และเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่าน โดยการใช้คำถามเพื่อแสดงความเข้าใจในการอ่าน จุดประสงค์กิจกรรมนี้คือ ให้นักเรียนอธิบายเหตุการณ์อย่างย่อ ด้วยคำพูดของตน เพื่อช่วยให้มีความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่องที่อ่านมากขึ้น และเพื่อฝึกระลึกข้อมูลที่สำคัญ การสรุปและถอดความรู้ที่ได้จากการอ่าน ช่วยให้นักเรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่นำเสนอในเรื่องที่อ่านกับความรู้อื่น

2.5 การค้นหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน (Treasure Hunt) ในระหว่างที่นักเรียนอ่าน นักเรียนจะต้องตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านไปด้วย

2.6 การเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน (Story Grammar and Story Related Writing) เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องซึ่งเป็นโครงสร้างข้อเขียนที่มีองค์ประกอบของเรื่อง อันได้แก่ ฉากตัวละคร สถานที่ และเวลา แนวเรื่องประกอบด้วยเหตุการณ์ที่เป็นเหตุให้เรื่องดำเนินไป และเป้าหมายของตัวละคร โครงเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยจำนวนตอนว่าเป็นเรื่องตอนเดียวหรือมากกว่าหนึ่งตอน ซึ่งจะอธิบายว่า ตัวละครมีเป้าหมายย่อยอะไร กระทำอะไรบ้าง และมีผลจากการกระทำดังกล่าวอย่างไร และสุดท้าย คือ การแก้ปัญหาว่าตัวละครบรรลุเป้าหมายหรือไม่ และเรื่องจบแบบใด หลังจากอ่านจบแล้ว นักเรียนก็จะเขียนเรียงความเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ครูให้อ่านตามแนวคิดของตน ซึ่งตอนจบอาจไม่เหมือนกับเรื่องที่อ่านก็ได้

2.7 การตรวจงานโดยผู้ร่วมทีม (Partner Checking) หลังจากที่นักเรียนทุกคนได้ทำกิจกรรมในข้อ 2 นี้ครบหมดแล้ว คู่ของคุณจะเป็นผู้บันทึกลงในแบบฟอร์มการทำงาน (Student Assignment Form) เพื่อเป็นการตรวจสอบความรับผิดชอบต่องานที่ครูมอบหมาย

3. การอ่านด้วยตนเอง (Independent Reading) หรือการอ่านหนังสือนอกเวลา ถ้าหากนักเรียนต้องการอ่านเพิ่มเติมด้วยตนเอง ก็สามารถทำได้นอกห้องเรียน หรือครูผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนอ่านเป็นการบ้านตอนเย็นทุกวัน ๆ ละ 20 นาที โดยเลือกอ่านหนังสือเรื่องที่ตนเองชอบแล้วให้เขียนรายงานส่งครูผู้สอนทุก 2 สัปดาห์ จุดประสงค์ของกิจกรรมนี้คือ

3.1 เพื่อเพิ่มเวลาการอ่านในใจของนักเรียน จากผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มเวลาในการอ่านในใจของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างสูงกับการพัฒนาการอ่านจับใจความ

3.2 เพื่อสนับสนุนนักเรียนให้เอาใจใส่การอ่านที่เป็นกิจกรรมอิสระโดยผู้ปกครองคอยเป็นผู้ดูแลในการอ่าน และคอยส่งเสริมนักเรียนให้อ่านอย่างน้อยภายในเวลาที่กำหนด นักเรียนจำเป็นต้องส่งสมุดรายงานการอ่านหนังสือทุก 2 สัปดาห์ ใครที่อ่านได้มากกว่าที่กำหนด จะได้รับการส่งเสริมให้อ่านเพิ่มเติม พร้อมกับเพิ่มสมุดรายงานอีก และจะได้รับโบนัสเพื่อเป็นคะแนนของทีมจากรูปแบบ CIRC

4. การทดสอบ (Testing) นักเรียนต้องทดสอบความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน สร้างประโยคจากคำศัพท์ที่ครูให้สะกดคำศัพท์ และอ่านออกเสียงคำศัพท์ ในตอนท้ายคาบที่ 2 หรือ 3 เมื่อเรียนจบแต่ละบทเรียน นักเรียนจะต้องสอบเป็นรายบุคคลไม่มีการช่วยเหลือกัน คะแนนที่แต่ละบุคคลได้จะนำมารวมกับคะแนนการเขียนเรียงความจากเรื่องที่อ่าน คะแนนทั้งหมดที่ได้นำมารวมกันเฉลี่ยเป็นคะแนนของทีม

5. การตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม (Team Recognition) เมื่อผู้สอนคำนวณคะแนนของผู้เรียนแต่ละคนและแต่ละกลุ่มเสร็จแล้ว ควรจะให้รางวัลเกียรติบัตร หรือคำชมแก่กลุ่มที่ทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นการชี้ให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของ

ความสำเร็จของกลุ่ม และครูควรแจ้งให้นักเรียนทราบคะแนนในคาบเรียนต่อไป พร้อมกับมอบเกียรติบัตรหรือรางวัลชมเชยไปพร้อมกัน สิ่ง que ผู้เรียนต้องคำนึงถึงในการเรียนโดยวิธีซีไออาร์ซี มี 3 ประการ เช่นเดียวกันกับวิธีสอนในการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประเภทกลุ่มแข่งขัน คือ

5.1 รางวัลของกลุ่ม (Team Rewards) ได้แก่ เกียรติบัตรที่ครูผู้สอนมอบให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เมื่อทำคะแนนเฉลี่ยในการทดสอบแต่ละบท รวมกับคะแนนการเขียนเรียงความ ได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5.2 โอกาสความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน (Equal Opportunities for Success) หมายถึง การที่สมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน เพราะทุกคนต้องช่วยกันทำงานผลที่ได้จึงมีค่าและเท่าเทียมกัน

5.3 ความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล (Individual Accountability) ได้แก่ ความสำเร็จของแต่ละทีม จะขึ้นอยู่กับการทำงานที่สมาชิกในทีมเข้าใจเนื้อเรื่องทีครูให้อ่านได้มากเพียงใด ด้วยเหตุนี้สมาชิกทุกคนจะต้องทำแบบทดสอบด้วยตนเอง แล้วจึงนำคะแนนมารวมกัน และเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม

ขั้นตอนการสอนโดยวิธี CIRC

อัจฉรา สุขกระโทก (2543 : บทคัดย่อ) และขจรศักดิ์ สุนลี (2545 : 33 - 34) ได้กล่าวถึง การสอนโดยใช้เทคนิค CIRC มีขั้นตอน ดังนี้

1. นำเสนอบทเรียนต่อชั้นเรียน ประกอบด้วย แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ทบทวนเนื้อหา คำศัพท์เก่า และเนื้อหาคำศัพท์ใหม่ และเกณฑ์การทดสอบ
2. ขั้นปฏิบัติการกลุ่ม ประกอบด้วย ครูเสนอเรื่องให้อ่าน ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มในการอ่าน ปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล ตรวจสอบจากเพื่อน ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม ประเมินผล
3. ขั้นประเมินผล ประกอบด้วย การซักถาม สนทนา อ่านออกเสียง ทดสอบความเข้าใจ เนื้อเรื่อง และในหนึ่งสัปดาห์ นำคะแนนกิจกรรมของนักเรียนทุกคนมารวมเป็นคะแนนทีม

พูลศรี กิจเฉลา (2544 : 76 - 77) กำหนดขั้นตอนการสอน โดยใช้เทคนิค CIRC ไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ประกอบด้วย กำหนดจุดประสงค์ของการทำกิจกรรมร่วมกัน อธิบายวิธีการทำงานกลุ่มให้กับนักเรียน และแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย โดยลดความสามารถ
2. ขั้นสอน ประกอบด้วย นำเข้าสู่บทเรียน โดยนำเสนอความรู้เดิมให้เชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่
3. ขั้นทำกิจกรรม ประกอบด้วย นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนด จับคู่กันสรุปใจความสำคัญของเรื่อง อภิปรายกลุ่ม และสรุปผลงานกลุ่ม ร่วมกันแต่งเรื่องตอนจบ

4. ขั้นสรุปผล ประกอบด้วย ให้สมาชิกกลุ่มนำเสนอผลงานร่วมกัน อภิปรายแสดงความคิดเห็น ครูช่วยแก้ไขข้อบกพร่องที่พบ นักเรียนแต่ละคนประเมินผลงานของกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม ครูทดสอบและประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคล และประกาศผลกลุ่มที่ผ่านการประเมิน

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1998 : 101 - 102 ; อ้างถึงใน วัชรานเล่าเรียนดี, 2548 : 72) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือกัน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ประกอบด้วย ครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำถึงบทบาทของนักเรียน การแบ่งกลุ่มการเรียน แจกวัสดุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละบท เวลาที่ใช้สอน และฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักเรียน

2. ขั้นสอน ครูทำการสอนในรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยการนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหาแหล่งข้อมูลที่จะทำการค้นคว้า และมอบหมายงานในกลุ่ม

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนในแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย จะช่วยเหลือกันส่งเสริมสนับสนุนร่วมกันปฏิบัติ ทำให้เกิดเสริมแรงกัน

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนหรือไม่ ผลการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบ

5. ขั้นสรุปบทเรียนและผลการทำงานกลุ่ม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ไม่เข้าใจครูอธิบายเพิ่มเติม และช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่ม หากจุดเด่น จุดด้อย

สรุปได้ว่า จากการศึกษาแนวคิด หลักการ และวิธีการจัดกิจกรรมเรียนรู้ด้วยวิธี CIRC ที่ผ่านมา ผู้วิจัยขอสรุปวิธี CIRC ให้เป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมความพร้อม 2) การสอน 3) จัดกิจกรรมกลุ่ม และ 4) สรุปและประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เตรียมความพร้อม ประกอบด้วย แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ การแบ่งกลุ่มนักเรียน โดยให้ละความสามารถ กำหนดสัดส่วน เก่ง ปานกลาง อ่อน ให้เป็น 1 : 2 : 1 แนะนำวิธีการเรียนรู้แบบ CIRC อธิบายถึงวิธีการวัดผลและประเมินผล การคิดคะแนนกลุ่ม วิธีการทำงานกลุ่ม สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน

2. การสอน ประกอบด้วย ครูทบทวนความรู้เดิม การนำเสนอคำศัพท์ใหม่ นำเสนอบทเรียนใหม่ และสอนวิธีสอนอ่านเพื่อความเข้าใจ นักเรียนอ่านบทอ่าน ครูฝึกทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจจากเรื่อง

3. จัดกิจกรรมกลุ่ม ดำเนินการสอน เป็นไปตามกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกัน ด้วยเทคนิค CIRC ประกอบด้วยขั้น C (Cooperative) คือ การให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ โดยจับคู่กันอ่าน ผลัดกันอ่าน แก้ไขการอ่านของเพื่อน เข้ากลุ่มช่วยกันสรุป ขั้น IR (Integrated Reading) จะเป็น

การบูรณาการการสอนอ่าน นักเรียนร่วมกันอ่านบทอ่าน ร่วมกันคิดพิจารณา จับใจความสำคัญ บอกรายละเอียดจากเรื่อง เรียงลำดับเหตุการณ์ บอกรายความหมายของคำศัพท์จากบริบท การแปลความ ตีความ และขั้น C (Composition) คือ การเขียนสรุป และแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

4. สรุปและประเมินผล ประกอบด้วย นักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน นักเรียนทำแบบทดสอบโดยลำพัง ไม่มีการช่วยเหลือกัน ตรวจให้คะแนน บันทึกคะแนนของสมาชิกในแต่ละกลุ่ม รวมคะแนนแต่ละกลุ่ม เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม ให้คำชมเชยสำหรับกลุ่มที่ทำคะแนนพัฒนาเฉลี่ยได้มากที่สุด

การเตรียมการสอนโดยวิธี CIRC

สิ่งที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงในขั้นเตรียมการสอน โดยวิธี CIRC มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. การเตรียมเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้สอนเป็นแบบโครงสร้างข้อเขียน (Story Grammar) ที่จัดเป็นชุดตามระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งมหาวิทยาลัยจอห์นส์ ฮอปกินส์เป็นผู้สร้างขึ้นเอง หรือครูผู้สอนสามารถที่จะเลือกเนื้อหาที่ใช้สอนประเภทเดียวกัน เช่น เรื่องที่เป็นตอนเดียวจบหรือมากกว่าหนึ่งตอน ซึ่งจะอธิบายถึงฉาก ตัวละคร สถานที่ เวลา ที่มีเหตุการณ์ดำเนินไป อธิบายเป้าหมายของตัวละคร การกระทำ และผลจากการกระทำเป็นอย่างไรบ้าง และเรื่องจบลงแบบใด หรืออาจจะใช้เรื่องที่ไม่สมบูรณ์ แล้วให้นักเรียนคาดการณ์ว่า ส่วนที่ไม่สมบูรณ์นั้นควรเป็นอะไร เช่น นักเรียนอ่านเรื่องที่ไม่มีตอนจบ แล้วคาดว่าเหตุการณ์ควรจะจบลงอย่างไร เป็นต้น

2. การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม (Assigning Students to Teams) ครูจะเป็นผู้จัดกลุ่มให้กับนักเรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 เรียงลำดับคะแนนผู้เรียน ตามคะแนนที่ได้ในเกมนัดก่อนหน้า หรือตามเกรด หรือตามความรู้สึกของผู้สอนก็ได้ ให้เรียงคะแนนจากสูงไปหาต่ำ

2.2 กำหนดจำนวนทีม แต่ละทีมควรประกอบด้วยสมาชิก 4 คน แต่ถ้าหารไม่ลงตัว อาจเพิ่มสมาชิกให้บางกลุ่มเป็น 5 คน ก็ได้

2.3 จัดผู้เรียนเข้าทีม แต่ละทีมประกอบด้วยสมาชิก 4 คน คือ ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านสูง 2 คน และ ต่ำ 2 คน หรือใช้วิธีผู้มีความสามารถสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน และต่ำ 1 คน

3. การจัดทำใบคะแนนของทีม (Team Score Sheet) เป็นแบบบันทึกคะแนนรายบุคคลของนักเรียน แต่ละทีมประกอบด้วย รายชื่อสมาชิกในทีม และตารางคะแนนทดสอบ เมื่อจบแต่ละบทเรียน เช่น ความเข้าใจในการอ่าน อ่านออกเสียงคำศัพท์ หาความหมายของคำ การสอบสะกดคำ และการเขียนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เป็นต้น ครูจะอธิบายการได้มาซึ่งคะแนนแต่ละอย่าง โดยให้ทีมที่ทำคะแนนถึง 90 คะแนนขึ้นไป จะได้รับเกียรติบัตร สุดยอดทีม (Super Team)

ทีมที่ได้คะแนน 80 - 89 จะได้รับเกียรติบัตร ทีมยอดเยี่ยม (Great Team) และทีมที่ได้คะแนน 70 - 79 จะได้รับเกียรติบัตร ทีมชั้นดี (Good Team) ครูควรอธิบายเกณฑ์การให้คะแนน และให้นักเรียนเป็นผู้กรอกรายชื่อสมาชิกในทีมเอง

4. จัดทำแบบฟอร์ม เพื่อใช้บันทึกการทำงานที่ได้รับมอบหมาย (Assignment Record Form) ในแบบฟอร์มจะมีชื่อนักเรียน วันที่ที่เรียน และตารางกิจกรรมที่ทำหลังการอ่านและระหว่างการอ่าน

การให้คะแนน คะแนนของนักเรียนได้มาจากการตอบคำถาม ทำแบบฝึกหัดในแต่ละคาบเรียน และสมุดรายงาน (Book Reports) โดยนำมารวมกันเป็นคะแนนของทีม เพื่อพิจารณาคะแนนความก้าวหน้า พัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนและของกลุ่มด้วย

1. ทีมที่ทำคะแนนในทุกกิจกรรมได้ถึงเกณฑ์ 90 % (กิจกรรมที่ได้รับในสัปดาห์หนึ่ง) จะได้รับการประกาศว่าเป็น สุดยอดทีม (Super Teams) และได้รับประกาศนียบัตร

2. ทีมที่ทำคะแนนได้ 80 - 90 % จะได้รับการประกาศให้เป็นทีมยอดเยี่ยม (Great Teams) และได้รับใบประกาศนียบัตรในระดับรองลงมา

สรุปได้ว่า การเตรียมการสอนโดยใช้เทคนิค CIRC เริ่มจากการ เตรียมเนื้อหา การจัดนักเรียนที่มีความสามารถต่างกันเข้ากลุ่ม จัดทำใบคะแนนเพื่อบันทึกคะแนนของนักเรียนแต่ละคน และกลุ่ม และจัดทำแบบฟอร์มบันทึกการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

หัวใจของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC

หัวใจของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC มี 3 ประการ

1. รางวัลของกลุ่ม (Team Reward) หมายถึง ผลงานของกลุ่มที่ผู้ร่วมกลุ่มทุกคนจะต้องรับผิดชอบ และมีโอกาสเท่าเทียมกันในการประสบความสำเร็จ โดยกลุ่มอาจจะได้รับรางวัลเป็นประกาศนียบัตร หรือใบประกาศเกียรติคุณเมื่อบรรลุถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ความรับผิดชอบต่อผลงานของนักเรียนแต่ละคน (Individual Accountability) หมายถึง ผลการทำงานของแต่ละคน เพื่อให้กลุ่มมีผลงานโดยรวมถึงเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนร่วมกลุ่มจึงต้องมีการฝึกในการช่วยให้ผู้ร่วมกลุ่มแต่ละคน พัฒนาผลการเรียนของตนและพร้อมตลอดเวลาสำหรับการทดสอบ

3. มีโอกาสประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน (Equal Opportunities for Success) หมายถึง นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับใดก็ตาม สามารถสร้างผลงานให้แก่กลุ่ม ด้วยการวัดระดับผลการเรียนของตนจากผลการเรียนในระดับเดิมของตนได้ ซึ่งจากการวิจัยหลายวิธี สลาบิน (Slavin, 1983 : 324) ได้ชี้ให้เห็นว่าการให้รางวัลแก่นักเรียน ที่สามารถยกระดับการเรียนของตนเอง จะเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนได้มากกว่าการให้รางวัลเมื่อนักเรียนชนะผู้อื่น

ทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้แบบ CIRC

ในการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC นี้ ครูจะต้องสอนทักษะที่จำเป็น 2 ประเภท ให้กับนักเรียน คือ ทักษะทางสังคมมนุษยสัมพันธ์ (Social or Interpersonal Skills) และทักษะทางด้านเทคนิค (Technical Skills) โดยที่ ทักษะทางสังคมนั้น ได้แก่ การตั้งใจฟังผู้อื่น การรอคอยให้ถึงคราวของตน การร่วมมือไม่ถอนตัว มีทักษะของความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถแก้ไขสถานการณ์ขัดแย้ง การสนับสนุนให้กำลังใจผู้อื่น ส่วนทักษะทางด้านเทคนิค นั้น ได้แก่ ความสามารถในการอ่านเขียน การแก้ปัญหา การอภิปราย การตั้งคำถาม การคิด และการนำไปใช้

ตัวอย่างของทักษะการฟังที่ควรฝึก มีดังนี้

1. ตั้งใจฟังมองผู้พูด
2. จับประเด็นของเรื่องที่ฟัง
3. เปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วม
4. สนใจในเรื่องที่ฟัง
5. ไม่แสดงกิริยาที่พอใจ หรือไม่พอใจ หรือตัดสินผิดถูกทันที

ตัวอย่างของทักษะการอภิปรายที่ควรฝึก มีดังนี้

1. ฝึกพูดให้กระชับ ให้พูดคนละประมาณ 5 นาที ในการอภิปราย 15 นาที
2. ฝึกการฟัง ผู้ที่จะอภิปรายคนต่อไป ต้องฟังระยะเวลา 3 นาที
3. ฝึกการคิดไตร่ตรอง ผู้ที่จะอภิปรายคนต่อไป จะต้องสรุปความของผู้ที่พูดก่อนหน้านั้นแล้วจึงจะพูดเรื่องของตน
4. ฝึกให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปราย

ตัวอย่างของทักษะในการปฏิบัติตนในสถานการณ์ขัดแย้งที่ควรฝึกมีดังนี้

1. ให้นักเรียนเขียนเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. จากข้อ 1 ให้บรรยายว่าเขาทำอย่างไร
3. จากข้อ 1 ให้แสดงทางเลือกต่าง ๆ 5 ทางที่เขาสามารถทำได้ในสถานการณ์นั้น
4. จากข้อ 1 ให้เขาเสนอว่า ถ้าเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นอีก เขาจะอย่างไร

เทคนิคการสะท้อนคิด

แนวคิดและความหมายของการสะท้อนคิด

การสะท้อนคิด เป็นรูปแบบหนึ่งของการคิดแบบอภิปรัชญา (Metacognition) เป็นการคิดเกี่ยวกับความคิดของตนเอง การสะท้อนคิดจึงไม่ใช่เป็นการรายงานข้อมูลความเป็นจริงต่าง ๆ แต่เป็นการแสดงออกถึง ความคาดหวัง การรับรู้ และความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์

ผ่านกระบวนการพูด หรือเขียน โดยมีจุดประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ เปรียบเทียบ วางแผน หรือแก้ไขปัญหา ซึ่งเหล่านี้เป็นการคิดในระดับสูงกว่าการคิดทั่วไป (รัชนิกร ทองสุชาติ. 2545 : 46)

มีนักวิชาการที่มีความสนใจ และให้ความหมายของการสะท้อนคิด ไว้ดังนี้

ดิวอี้ (Dewey. 1933 : 56) ให้ความหมายว่า เป็นรูปแบบหนึ่งของการคิดพินิจพิเคราะห์ ตรึกตรอง ไคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง โดยเริ่มจากความสงสัยใคร่รู้ ในเรื่องความคิดความเชื่อ หรือองค์ความรู้ที่ยึดถือกันอยู่ และใช้ความพยายามค้นหาคำตอบโดยอาศัยเหตุผลและข้อมูลอ้างอิง

บอย และเฟลล (Boyd and Fales. 1983 : 35) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการตรวจสอบภายในของบุคคล เพื่อสำรวจประเด็นปัญหา จากการใช้ประสบการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความชัดเจนในความหมายของตนเอง และก่อให้เกิดแนวความคิดใหม่

ฮอสฟอส และเซเลอร์ (Horsfall and Sayler. 1990 : 26 - 27 ; Citing Davies. 1995 : 169) กล่าวไว้ว่าการสะท้อนคิดเป็นการอธิบายถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และความต้องการเรียนรู้ จากการยอมรับ และกระบวนการของการประเมินตนเองของแต่ละบุคคล

ซอน (Schon. 1983, 1987 : 80 ; Citing Atkins and Murphy. 1993 : 993) ให้ความหมายของการสะท้อนคิดว่ามี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก เป็นการคิดและหาทางแก้ปัญหาต่อสิ่งที่เผชิญขณะปฏิบัติ โดยจากการตรวจสอบจากข้อมูลต่าง ๆ (Reflection in Action) ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะกระทำต่อไป ส่วนลักษณะที่สอง เป็นการคิดถึงเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ผ่านมา (Reflection on Action) ที่ได้กระทำแล้ว เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

โนเวลส์ และคณะ (Knowles and et al. 1994 : 75) กล่าวว่า การสะท้อนคิดเป็นการใช้กระบวนการพินิจพิเคราะห์ ตั้งคำถามย้อนหลัง กลับมายังสถานที่เป็นอยู่อย่างครอบคลุมทุกด้าน แยกให้เห็นปัญหาที่เป็นเหตุผลในการปฏิบัติขณะนั้น ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และส่งผลต่อการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

แยนซี (Yancey. 1998 : 144) กล่าวว่า การสะท้อนคิด หมายถึง การทบทวนในงานชิ้นใดชิ้นหนึ่ง หรือการประเมินตนเอง หรือเป็นการวิเคราะห์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้โคลเลน (Colloen.1996 : 54 ; Citing Saleewong and Suwannathachote. 2012 : 992 - 997) ได้เสนอความคิดเห็นว่า การสะท้อนคิดเป็นปฏิกิริยาของสมองที่สะท้อนคิด สิ่งที่บุคคลนั้นคำนึงถึงอย่างไคร่ครวญละเอียดถี่ถ้วน เพื่อถ่ายโอนความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง ก่อนที่จะสื่อสารกับผู้อื่นด้วยการพูดหรือการเขียน

จอห์น (Johns. 2009 : 34) ให้ความหมายว่า การสะท้อนคิด หมายถึง กระบวนการคิดไตร่ตรองทบทวน (Reflective Thinking) พินิจพิเคราะห์ และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ โดยใช้สติและมีสมาธิ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้บุคคลได้ทบทวนและสะท้อนการกระทำของตน

ช่วยให้เกิดความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงงาน และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กนกนุช ชื่นเลิศสกุล (2544 : 35) ให้ความหมายว่า การคิดใคร่ครวญอย่างถ่วงถ่วง การคิดย้อนกลับในประเด็นที่กำลังคิด เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้น ให้เป็นความรู้ และการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การสะท้อนคิดเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผลและหลักการ ถือเป็นความคิดระดับสูง ที่เรียกว่า อภิปรัชญา ซึ่งเป็นการคิดเกี่ยวกับตนเอง พร้อมทั้งเชื่อมโยงการนำประสบการณ์มาอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดความคิดและมุมมองใหม่ ๆ ที่สามารถเป็นแนวทางในการตัดสินใจ ในการแก้ปัญหา หรือนำมาใช้พัฒนาปรับปรุงตนเองได้ ดังนั้นการสะท้อนคิดจึงขึ้นกับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ตัวผู้เรียน ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ และวิธีการในการเรียนรู้

ความสำคัญของการสะท้อนคิด

การที่บุคคลมีโอกาสสะท้อนคิดในความคิดของตนเอง เป็นการเปิดโอกาสในการสังเกตและวิเคราะห์ความคิดของตน และพัฒนาความมีระเบียบ และทักษะในการสร้าง และจัดลำดับความคิด ได้สื่อสารความคิดของตนกับผู้อื่น ถึงสิ่งที่ตนเข้าใจ และพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ของตนเอง ช่วยส่งเสริมให้เป็นนักคิดที่ดีขึ้น ในการตั้งคำถามและให้เหตุผล (รัชนิกร ทองสุคติ. 2545 : 47 - 48) ความสำคัญของการสะท้อนคิดมีหลายประการ ดังนี้

1. สร้างความท้าทายที่สร้างสรรค์ในการนำเสนอความคิดของตน
2. เปิดโอกาสในการจับประเด็น หรือหวนคิดถึงสิ่งที่คิดในรูปแบบที่ถาวร หรือปรับเสริมความคิดใหม่
3. เป็นการพัฒนาความมีระเบียบ และทักษะในการสร้างและจัดลำดับความคิด
4. เปิดโอกาสในการสังเกตและวิเคราะห์ความคิดของตนเอง
5. เปิดโอกาสในการสื่อสารความคิดของตนเองกับผู้อื่น ถึงสิ่งที่ตนเองเข้าใจและพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ของตนเอง
6. เป็นการเชื่อมโยงองค์ความรู้เก่ากับองค์ความรู้ใหม่ และเป็นการเติมเต็มระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ
7. ช่วยส่งเสริมให้เป็นนักคิดที่ดีขึ้น ในการตั้งคำถามและให้เหตุผล

กรีน และด็อบสัน (Greene. 1973 : 33 and Dobson. 1993 : 129 ; อ้างถึงใน นภเนตร ธรรมบวร. 2542 : 20 - 21) กล่าวว่า ในการสะท้อนหรือวิเคราะห์ตนเองนั้น ครูจะต้องมีเวลาหยุดคิด และนึกทบทวนถึงสิ่งที่ตนทำ หรือปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันครูจำเป็นต้องมีโอกาสดูคฤขถึง

ประสบการณ์หรือเรื่องราวที่ผ่านมาของตนกับบุคคลที่ตนไว้ใจ ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจและตระหนักในการสอน หรือการกระทำของตนมากขึ้น นอกจากนี้การสะท้อนคิดหรือวิเคราะห์ตนเองเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครู เพราะจะช่วยให้ครูเข้าใจตนเองมากขึ้น เห็นทางเลือกของตน มีโอกาสหยุดคิดและถามตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ปฏิบัติ หรือทำอยู่ว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ ความเชื่อ และความคาดหวัง หรือทิศทางในอนาคตของตนอย่างไร แตกต่างจากที่ตนเริ่มสอนมาน้อยเพียงไร

สรุปได้ว่า การสะท้อนคิดเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนได้รับ หรือ รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และนำมาพินิจพิเคราะห์อย่างใคร่ครวญ จนเกิดความเข้าใจในความคิดของตนอย่างถ่องแท้ ก่อนที่จะสื่อสารกับผู้อื่นด้วยการพูดหรือเขียน เป็นวิธีการสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้คิดเกี่ยวกับพัฒนาการเรียนรู้ของตน และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ในที่สุด นอกจากนี้การสะท้อนคิด ยังส่งผลต่อบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในวันต่อ ๆ ไป ตลอดระยะเวลาของการอบรม และช่วยให้วิทยากรสามารถนำข้อมูลจากการสะท้อนคิดของผู้ร่วมอบรมไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์การอบรมในวันต่อไปหรือในครั้งต่อไปด้วย

รูปแบบการสะท้อนคิด

การสะท้อนคิดมีความคิด มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การคิดทบทวนของบุคคลแต่ละคน โดยไม่ได้มีการสื่อสารให้ผู้อื่นได้รู้ หรือการสะท้อนคิดและมีการสื่อสารทางการสนทนา หรือการสะท้อนคิด และใช้การสื่อสารทางการเขียน การที่ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสดังกล่าว สะท้อนคิด จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยได้สร้างองค์ความรู้ใหม่จากข้อมูลความจริง และทฤษฎีแนวคิดที่มีความหมายกับผู้เรียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นก้าวแรกของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Kowalke. 1998 : 203 - 267)

บอนด์ (Bound. 1986 : 21 ; อ้างถึงใน Savin-Baden and Major. 2004 : 6) เสนอว่า โอกาสในการเกิดการสะท้อนคิดนั้น พบว่ามีอยู่ 3 โอกาส ได้แก่ การสะท้อนคิดล่วงหน้า ก่อนที่เหตุการณ์นั้นยังไม่เกิด (Reflection in Anticipation of Events) การสะท้อนคิด ต่อเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น (Reflection in the Midst of Action) และการสะท้อนคิดหลังเหตุการณ์นั้น ได้สิ้นสุดลงไปแล้ว (Reflection After Events) โดยมีรายละเอียดดังนี้

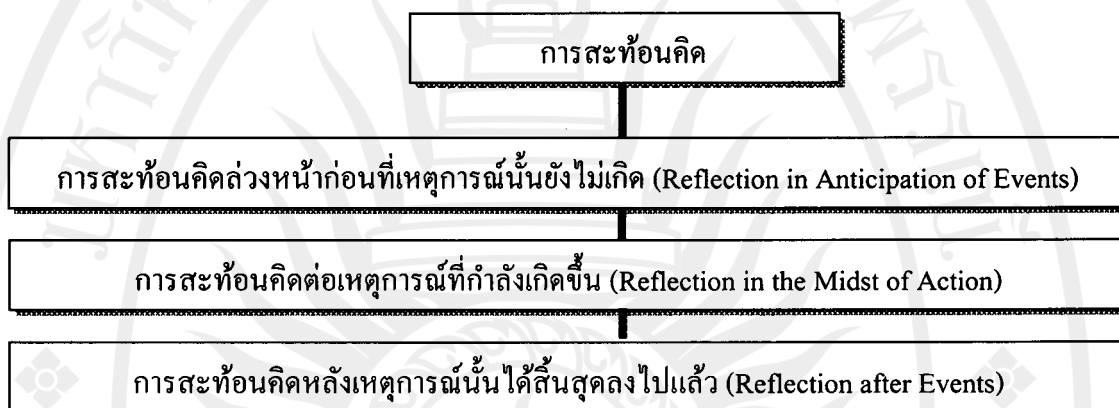
1. การสะท้อนคิดล่วงหน้าก่อนที่เหตุการณ์นั้นยังไม่เกิดเป็นขั้นตอนการเตรียมการกับเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิด การกำหนดเป้าหมาย สิ่งที่คาดหวัง และผลลัพธ์ที่จะได้ จากเหตุการณ์นั้น การตระหนัก และความพร้อมต่อเหตุการณ์นั้น อาจใช้วิธีการเขียนจดบันทึก เพื่อสำรวจสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ หรือมีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการสะท้อนคิดนี้ รายละเอียดการเขียนอาจเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้เรียน

จะนำมาใช้ในการสะท้อนคิดนี้ ผู้เรียนต้องการหรือคาดหวังอะไร และผู้เรียนจะต้องใส่ใจอย่างไร เมื่อผลที่ได้รับไม่ตรง หรือคลาดเคลื่อนจากสิ่งที่ได้คาดการณ์เอาไว้ ขั้นตอนต่อไป เป็นเรื่องของบริบท (Context) ที่จะใช้ในการสะท้อนคิด ซึ่งบางครั้งผู้เรียนอาจได้รับการให้ข้อมูลเบื้องต้นจากผู้สอนมาบ้างแล้ว แต่อย่างไรก็ตามผู้เรียนก็ยังคงต้องค้นหา (Discover) สิ่งที่ยังไม่มีคำตอบ หรือสิ่งที่ไม่ได้คาดการณ์เอาไว้ล่วงหน้าด้วยเช่นกัน ใช้วิธีการเขียนบันทึกเข้ามาช่วยได้เช่นกัน ขั้นตอนต่อไป เป็นเรื่องของทักษะและกลวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Skills and Strategies) การหาแนวทางหรือกลวิธีการเรียนรู้ที่จะเรียน (Learning to Learn) ต้องมีการฝึกปฏิบัติ ก่อนการเริ่มต้นจริงหรือไม่อย่างไร อาจใช้วิธีการเขียนบันทึกมาช่วยสร้างภาพในจินตนาการ ถ้าเป็นแบบนี้จะทำอย่างไร การทดลองใช้แบบบันทึก การฝึกการสนทนา และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่จะเข้าร่วมกระบวนการสะท้อนคิด ฝึกการใช้คำถาม การจัดการกับการคาดการณ์ หรือสมมติฐานที่ตั้งไว้ผิดพลาด และการจัดการสะท้อนคิดอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

2. การสะท้อนคิดต่อเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น เป็นขั้นตอนของการสะท้อนคิดที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการใน 3 ส่วน ดังนี้ คือ 1) การสังเกต (Noticing) เป็นกระบวนการตระหนักกับสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นรอบตัวผู้เรียน ทั้งปัจจัยจากภายนอกและปัจจัยภายในตนเองของผู้เรียน อาทิ ความคิดและความรู้สึกของตนเอง การสังเกตเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกันกับการสะท้อนคิด 2) การแทรกแซง (Intervening) เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียนเอง ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งกระบวนการแทรกแซงนี้ มิใช่เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางร่างกายหรือวาจา เช่น การใช้คำถามช่วย การแสดงออกที่ไม่เห็นด้วย หากแต่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก หรือความรู้ภายในตัวของผู้เรียนเอง 3) การสะท้อนคิดขณะนั้น (Reflection in Action) เป็นขั้นตอนที่อาศัยกระบวนการทั้ง 3 อย่างนี้ ไปพร้อมกัน เพื่อแปลความ (Interpret Events) เหตุการณ์หรือเรื่องที่กำลังสะท้อนคิด และผลของการแทรกแซงของผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น ในกรณีที่สถานการณ์การสะท้อนคิดเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาจใช้วิธีการจดบันทึกร่วมด้วยก็ได้ เพื่อบันทึกข้อมูลที่มีความสำคัญที่เกิดขึ้นมาใหม่ หรืออาจใช้จดสิ่งที่เพิ่งคิดสะท้อนได้ใหม่ และจดไว้เพื่อสังเกตผลที่ได้จากการสะท้อนคิด

3. การสะท้อนคิดหลังเหตุการณ์นั้น ได้สิ้นสุดลงไปแล้ว การสะท้อนคิดจะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี เมื่อเหตุการณ์หรือสภาพความกดดันนั้น ได้ผ่านพ้นไป อย่างไรก็ตามกระบวนการสะท้อนคิดอาจไม่ได้มาจากการคิดเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจมีในเรื่องของความรู้สึก อารมณ์และการตัดสินใจเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย กระบวนการสะท้อนคิดในขั้นนี้ อาจมีกระบวนการดังนี้ ได้แก่ 1) การกลับไปสู่เรื่องนั้นอีกครั้ง (Return to Experience) เป็นการฉายภาพย้อนกลับไปยังเรื่องราวนั้นว่า ได้เกิดอะไรขึ้น และได้เรียนรู้อะไรบ้างจากสิ่งนั้น อาจใช้วิธีการเขียนบันทึก

เพื่อช่วยเตือน หรือให้สามารถจดจำด้วยก็ได้ 2) การเข้าถึงความรู้สึก (Attending to Feeling) เป็นการนึกย้อนกลับไป คิดถึงอารมณ์ความรู้สึกที่เรามีต่อเรื่องนั้น ๆ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้เองมีส่วนต่อการสะท้อนคิดถึงความเป็นไปได้ของการคิดและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นได้ แต่ในขณะเดียวกันอารมณ์และความรู้สึก ก็อาจเป็นตัวทำลายหรือสกัดกั้นการรับรู้หรือความเข้าใจในขั้นตอนการสะท้อนคิดได้เช่นกัน

ภาพประกอบที่ 2 โอกาสในการเกิดการสะท้อนคิด

ที่มา : Bound. 2001 : 172

ขั้นตอนการสะท้อนคิด

ขั้นตอนสะท้อนคิดตามรูปแบบของ แมทธิว-เมอิช (Matthew-Maich. 1996 : 156)

ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การย้อนคิดทบทวนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันที่ผ่านมา โดยอาจจะเป็นเหตุการณ์ที่มีทั้งความประทับใจ และเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกไม่ดี ทั้งในการปฏิบัติการให้เพื่อนร่วมงาน หรือกับอาจารย์ผู้สอน หรือเป็นข้อคิดที่เกิดจากการทำงานของตนเองในวันนั้น

2. การเล่าหรือเขียนบรรยาย การนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มาเล่าหรือเขียนบรรยายถึงความรู้สึกและการตัดสินใจในขณะเกิดเหตุการณ์

3. การวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากความรู้สึกโดยการตั้งคำถามให้กับตนเอง เกี่ยวกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น รู้สึกอย่างไร เกิดแนวคิดอย่างไร และผลที่ได้รับเป็นอย่างไร

4. การตั้งคำถามกับตนเอง เกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหาในครั้งต่อไป หากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีก โดยการนำประสบการณ์เดิมมาร่วมใช้ในการแก้ปัญหา

5. ขั้นตอนสุดท้าย คือ การวางแผนปฏิบัติที่เป็นมุมมองใหม่ที่ต้องใช้ในการวางแผนวงจรสะท้อนคิด

องค์ประกอบที่สำคัญของการสะท้อนคิด

องค์ประกอบที่สำคัญของการสะท้อนคิด คือ กระบวนการทางปัญญาและความรู้สึกนึกคิด (Intellectual and Affective Dimensions) โดยหัวใจของการสะท้อนคิด อยู่ที่ประสบการณ์ของบุคคลที่ซึ่งมีสิ่งเร้าให้เกิดความรู้สึกนึกคิดต่อประสบการณ์นั้น สิ่งเร้าดังกล่าวอาจจะเป็นสิ่งที่ทำให้แปลกใจ (Surprise) หรือ สิ่งที่ทำให้ไม่สบายใจ (Discomfort) รวมถึงความรู้สึกทางบวก และสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่าง ๆ (Positive or Obstructing Feeling) ซึ่งกระบวนการสะท้อนคิดจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ประสบการณ์ และพยายามที่จะอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบหาเหตุผล พร้อมทั้งมีการประเมินการกระทำของตนเอง ดังนั้นการสะท้อนคิดจึงเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์หนึ่งไปสู่อีกประสบการณ์หนึ่งต่อไป

วอง และคณะ (Wong and et al. 1997 : 48 - 57) ได้กล่าวว่า การสะท้อนคิด มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด หรือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการคิดและตัดสินใจที่จะเชื่อ หรือกระทำการใด ๆ บนพื้นฐานของการสะท้อนคิดอย่างมีเหตุผล ดังนั้นการฝึกสะท้อนคิดจึงเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นการพัฒนาศักยภาพทางปัญญาที่ส่งผลให้มีการปฏิบัติและการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาโรช บัวศรี (2544 : 37 - 38) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการสะท้อนคิดว่าเป็นการคิดไตร่ตรอง หรือการคิดทบทวนอย่างมีเหตุผล เป็นหลักพุทธธรรมที่มีมาเป็นเวลายาวนานเป็นแนวทางของพุทธศาสนา และสามารถนำมาใช้เป็นวิธีการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี โดยนักปรัชญาเรียกว่า วิธีแห่งปัญญา

การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการสะท้อนคิด

การเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้มีการสะท้อนคิด สามารถทำได้หลายวิธี เช่น

1. การเขียนบันทึก (Journal Writing)
2. การสนทนา (Dialogue)
3. การวิเคราะห์อุบัติการณ์ (Incident Analysis)
4. การอ่านงานเขียนอย่างพินิจพิเคราะห์ (Reading With Reflection)
5. การเขียนบัตรคำ (Talking Cards/ Index Cards)
6. การเขียนแผนผังความคิด (Reflection Mapping)
7. การวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจ (Decision-Making Analysis)
8. การสนทนาโต๊ะกลม (Reflection Roundtables)
9. กระบวนการกลุ่มแบบหมวกหกใบ (Six Hats)

นอกจากนี้ยังมีอีกหลากหลายวิธี ซึ่งบางวิธีใช้สำหรับการสะท้อนคิดในส่วนบุคคล หรือ การส่องสะท้อนตนเอง (Self-reflection/ Individual Reflection) บางวิธีใช้สำหรับ ทำเป็นคู่ (Reflection with Partners) หรือทำเป็นกลุ่มเล็ก (Reflection in Small Groups and Teams)

แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนบันทึกต่อการสะท้อนคิด

การเขียนบันทึก เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียง กับคำในภาษาอังกฤษอยู่หลายคำ ได้แก่ Diaries หรือ Journal Writing โดยบอนด์ (Bond, 2001 : 175 - 177) กล่าวว่า การเขียนบันทึก เป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายทั้งด้านรูปแบบและจุดมุ่งหมายในการเขียนบันทึก อาทิ การเขียนบันทึกเพื่อบรรยายถึงประสบการณ์ การบรรยายหรือพรรณนาเหตุการณ์ การเข้าใจและเข้าถึง อารมณ์ความรู้สึก การเขียนบันทึกจึงเป็นกิจกรรมของการบรรยาย (Narrate) ให้ผู้อ่านได้เข้าใจ หรือเห็นสภาพของสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อถึง ซึ่งการเขียนบันทึกมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน กับการสะท้อนคิดของผู้เขียน สอดคล้องกับวูดฟิลด์ และลาซารัส (Woodfield and Lazarus (1998 : 133 - 134) ที่กล่าวว่า การที่นักเรียนเขียนบันทึกต่าง ๆ นั้น จะสามารถเป็นตัวสะท้อน หรือเปิดเผย ให้ผู้สอนได้เห็นแง่มุม หรือประสบการณ์ของผู้เรียนบางอย่างที่ครูผู้สอนไม่สามารถสังเกตเห็น ในชั้นเรียน การเขียนบันทึกจึงช่วยให้นักวิจัยสามารถมองเห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ในห้องเรียนได้ รวมถึงได้เข้าใจถึงความเป็นจริงของระดับสติปัญญา (Cognitive) สังคมของผู้เรียน (Social) และจิตใจ (Affective) ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ได้ และสอดคล้องกับศรีมาวิน และ ดาราสว่าง (Srimavin and Darasawang (2003 : 154) ที่กล่าวว่า การเขียนเป็นหลักฐานหรือร่องรอย ที่รวบรวมไว้เพื่อทำการสังเกต และเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในกระบวนการของการสะท้อนคิด ซึ่งการเขียนบันทึก มีจุดมุ่งหมายหลายประการ อาทิ 1) ใช้เป็นตัวสะท้อนเพื่อให้เห็นถึง กระบวนการเรียนการสอน (Teaching and Learning Process Reflection) 2) ใช้เป็นการประเมินตนเอง (Self-evaluation) ในขณะที่เบย์ลี Bailey (1990 : 730) กล่าวว่า การเขียนบันทึก โดยเฉพาะ การเขียนบันทึกของนักศึกษาฝึกหัดครู จะช่วยให้นักศึกษาฝึกหัดครู เกิดการสะท้อนคิด ทำให้นักศึกษาฝึกหัดครูเกิดความตระหนักในการฝึกสอนของตนเอง ซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกของการสอน สะท้อนคิด การเขียนบันทึกยังรวมไปถึงการวาดภาพความคิด (Mapping Ideas) ในขณะที่ตนเอง กำลังสอน บทบาทการทำหน้าที่เป็นครู เนื้อหาที่ใช้สอน และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสอนของตน นอกจากนี้มูน (Moon, 1999 : 188 - 194 ; อ้างถึงใน Bond, 2001 : 172) นำเสนอจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการเขียนบันทึกในบริบทของการเรียนการสอนเอาไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพของการเรียนเชิงลึก ในแง่มุมของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทัศนคติต่อการเรียน
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

3. เพื่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (Active Involvement) ในการเรียนรู้
4. เพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพ ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (Professional Self in Practice)
5. เพื่อกระตุ้นการเห็นคุณค่าในตนเอง (Personal Valuing) ต่อการมีพลังอำนาจในตนเอง (Self-empowerment)
6. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการอาศัยสัญชาตญาณความเข้าใจของตนเอง
7. เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาเขียนได้อย่างอิสระ (Free Writing) ต่อการเรียนรู้ของตนเอง
8. เพื่อให้ครูผู้สอนได้ทราบถึงในบางแง่มุมที่อาจเป็นด้านมืดหรือด้านลบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
9. เพื่อเป็นการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการสะท้อนคิดและความคิดสร้างสรรค์ภายในกลุ่ม (To Foster Reflective and Creative Interaction in a Group)

เบน และคณะ (Bain and et al. 1999 : 51) กล่าวไว้ว่า การเขียนบันทึกแบบสะท้อนคิดนั้น (Reflective Journal Writing) เป็นเทคนิควิธีการหนึ่งที่ได้มีการนำมาใช้กันอย่างมากในหลากหลายศาสตร์ เช่น ในสาขาจิตวิทยา การให้คำปรึกษา การพยาบาล การบริหารจัดการ สังคมวิทยา และในทางการสอน ซึ่งการเขียนบันทึกแบบสะท้อนคิด จะเป็นการเปิดโอกาสให้กับนักเรียนได้แสดงความเข้าใจและการสะท้อนคิดของตน ผ่านการเขียนบันทึกต่อเหตุการณ์หรือประสบการณ์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง

โดยสรุปจากนิยามความหมาย ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการเขียนบันทึกที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้นนั้น ทำให้เราเห็นได้ว่า การเขียนบันทึกในบริบททางการศึกษานั้น เป็นกระบวนการของการเขียนบรรยาย ให้มองเห็นภาพเหตุการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก ทักษะคิด และความคิดเห็นของผู้เขียนที่ถ่ายทอดลงไปใน การเขียนบันทึก โดยอาศัยกระบวนการคิดสะท้อน ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ของตน และถ่ายทอดออกมาเป็นข้อความจากการเขียนบันทึก ดังนั้นเทคนิคการเขียนบันทึก จึงเป็นเทคนิคที่ครูสามารถจะนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อการทำความเข้าใจและสามารถศึกษาระบบการสะท้อนคิดของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

การอ่านและหลักการสอนอ่าน

แนวคิดและความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือและเป็นหัวใจของการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะสำคัญ คือ การเข้าใจความหมาย และสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ การอ่านเป็นทักษะที่ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา มีบทบาทสูงสุดในการศึกษาเล่าเรียน และยังมีประโยชน์

อย่างยิ่งในการดำรงชีวิตประจำวันของคนเรา นักการศึกษาได้ให้ความหมายและข้อเสนอแนะไว้หลายประการดังต่อไปนี้

กู๊ดแมน (Goodman. 1980 : 3) กล่าวว่าไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการแก้ปัญหา คนอ่านจะพยายามหาความหมายที่ผู้เขียนได้เขียนเอาไว้ ในขณะที่เดียวกันผู้อ่านจะพยายามสร้างความหมายของตนเองขึ้นมาด้วย ผู้อ่านต้องแสดงบทบาทในการคิดตลอดเวลา เพื่อการหาความหมายและใช้กระบวนการทำนาย ดังนั้นปลายทางของการอ่านก็คือ อ่านแล้วได้ความหมาย

มอริส และสจวร์ต (Morris and Stewart. 1984 : 4) กล่าวว่าไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งผู้เขียนเป็นผู้ส่งข่าว ผู้อ่านจึงเป็นผู้รับข้อมูลแล้วแปลความการอ่านที่ว่า ดังนั้นผู้อ่านต้องคิดเป็นและเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน

สมิธ และเกย์ (Smith and Gay. 1990 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการสร้างความหมายจากเนื้อหาของงานเขียน เนื้อหาที่จะต้องสร้างความหมาย อาจจะเสนออยู่ในรูปของตัวอักษร ภาพ แผนที่ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ซึ่งผู้อ่านจะต้องผสมผสานความหมายหลายอย่างเข้าด้วยกัน เช่น ความรู้ในหัวข้อที่อ่านความรู้เรื่องไวยากรณ์ รวมถึง ความรู้ลักษณะการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

สมุทฺธ เซ็นเซาวิช (2545 : 1) กล่าวว่าไว้ว่า การอ่าน คือ การสื่อความหมาย เป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนพูดผู้อ่านแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ และอาจจะโต้ตอบกับผู้อื่นด้วยการสื่อความหมาย ในการอ่านนั้นจะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ผู้เขียน ผู้อ่าน และรายงาน (สิ่งที่ได้อ่านมาแล้วหรือปฏิกิริยาโต้ตอบ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการอ่านนั้น ๆ)

เด็อนใจ ปิ่นเกิด (2547 : 13) กล่าวว่าไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการความคิดที่มีความซับซ้อน ผู้อ่านต้องถ่ายทอดสัญลักษณ์หรือตัวอักษรออกมาเป็นเสียง ในขณะที่เดียวกันต้องแปลความตีความให้เข้าใจความหมายของเนื้อเรื่องที่อ่าน ทั้งนี้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่ ความรู้ทางด้านภาษา โครงสร้างของข้อเขียน ความรู้ทั่วไปแห่งโลกความรู้ พื้นฐานที่มาจากประสบการณ์เดิม ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับวิธีการเขียนของผู้เขียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือช่วยสร้างและหล่อหลอมความหมายที่เหมาะสมที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดทางสมอง และผสมผสานกระบวนการหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างเป็นความหมายของผู้อ่านเอง

จากแนวคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ ได้สรุปหลักในการสอนอ่านภาษาอังกฤษ ได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการอ่าน ขั้นระหว่างการอ่าน และขั้นหลังการอ่านซึ่งแต่ละขั้นตอนจะสามารถส่งเสริมผู้เรียนในด้านการอ่านได้ หากครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจในการอ่าน และในแต่ละลำดับขั้นตอน ครูจะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ ชัดเจน นอกจากนี้ครูควรเลือกใช้รูปแบบ วิธี เทคนิคการสอนต่าง ๆ มาปรับใช้

ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอ่าน เพื่อให้การอ่านของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ผู้ที่อ่านมากย่อมมีความรู้มากตามไปด้วย ส่งผลให้เป็นผู้ที่มีโอกาสดีมากกว่าผู้อื่น ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความสำคัญของการอ่าน ไว้ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 1) กล่าวว่า การอ่านเป็นวิธีการที่สำคัญวิธีหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในการศึกษาหาความรู้ให้ตนเองตลอดมา การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการใช้แสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีการอ่านที่ถูกต้อง จึงจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางเพิ่มอีกด้วย

สุพรรณิ วราทร (2545 : 21) กล่าวว่า การอ่านเป็นวิธีสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความชำนาญทางด้านวิชาชีพ ช่วยให้ผู้อ่านสามารถคิดหาความรู้ เกิดการพัฒนาด้านอาชีพ เกิดความคิด และแนวทางใหม่ในการปฏิบัติ ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงผลผลิตทำให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2548 : 19) กล่าวว่า การอ่านช่วยให้คนเราได้คำตอบจากปัญหาที่ต้องการแก้หรือปัญหาที่ค้างคาอยู่ในใจ ม่ว่าจะเป็นทั้งในทางตรงและทางอ้อม ทำให้แก้ปัญหาต่าง ๆ รอบด้านได้ด้วยตนเอง การอ่านช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของผู้อ่าน การอ่านมากทำให้ผู้นั้นเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ที่สำคัญ ทำให้คนมีความคิดกว้างไกล และมีวิสัยทัศน์ เนื่องจาก การอ่านเป็นการจุดประกายความคิดของผู้อ่าน ทำให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญา ด้วยการนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปบูรณาการเข้ากับความคิดของตนเอง เกิดเป็นความคิดใหม่ในการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นไปอีก

จิตรลดา คนยืน (2550 : 18) กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการอ่าน เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และจะต้องฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถคิดหาความรู้ มีความคิดกว้างไกล และมีวิสัยทัศน์ไกล ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จต่อไปในอนาคต

จากความสำคัญดังกล่าวเราจะเห็นได้ว่า การอ่านมีความสำคัญ และถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของคนเรา ในการที่จะศึกษาและพัฒนาความรู้ของตัวเอง เพื่อช่วยในการไขข้อข้องใจเมื่อเกิดปัญหาที่สำคัญขึ้นมา ทำให้กลายมาเป็นบุคคลที่มีความคิดกว้างไกล และจะเกิดการพัฒนาทางสติปัญญาขึ้นมา

ความมุ่งหมายในการอ่าน

ในการอ่านนั้น ผู้อ่านจะต้องมีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการอ่าน เพื่อช่วยให้การอ่านนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจุดมุ่งหมายในการอ่านของแต่ละคน จะมีความแตกต่างกันไป จึงมีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านแตกต่างกันไป ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2539 : 127 - 128) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การอ่านแต่ละครั้งจะมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันออกไป ถ้าผู้อ่านตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งไว้ จะช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งมีดังนี้

1. การอ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น อ่านตำราอ่านบทความ
2. การอ่านเพื่อความบันเทิง เช่น อ่านนวนิยาย อ่านการ์ตูน อ่านวรรณคดี
3. การอ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือประเภทชวนหัว
4. การอ่านเพื่อหารายละเอียดของเรื่อง เช่น อ่านสารคดี อ่านประวัติศาสตร์
5. การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูลที่ได้ เช่น การอ่านข่าว
6. การอ่านเพื่อหาว่า ประเด็นส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นของจริง เช่น การอ่านคำโฆษณาต่าง ๆ
7. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น อ่านบทความในวารสาร
8. การอ่านเพื่อปฏิบัติตาม เช่น อ่านคำสั่ง อ่านคำแนะนำ อ่านคู่มือเครื่องใช้ไฟฟ้า
9. การอ่านเพื่อออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน มีน้ำเสียงเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และเหมือนกับพูด เช่น การอ่านบทละครต่าง ๆ

สุพรรณิ วราทร (2545 : 36 - 38) กล่าวว่า การรู้ความมุ่งหมายในการอ่านเป็นองค์ประกอบประการหนึ่งของทักษะการอ่านเร็ว การอ่านเพื่อได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ ผู้อ่านควรรู้ว่าอ่านเพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการอ่าน การรู้ความมุ่งหมายในการอ่าน นอกจากช่วยให้มีสมาธิ ซึ่งจะทำได้เร็วและจำได้ด้วยแล้ว ในเบื้องต้นยังช่วยในการเลือกสรรสื่อการอ่านเพื่ออ่านด้วยความมุ่งหมายในการอ่านที่สำคัญ ได้แก่

1. อ่านเพื่อความรู้ คือ การอ่านที่ครอบคลุมตั้งแต่ เรื่องที่มีความสำคัญจำเป็นจะต้องรู้ เรื่องที่รู้แล้วเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ไปจนถึงเรื่องที่มีความสำคัญจำเป็นต้องรู้ และอ่านเพื่อเสริมความรู้ การอ่านเพื่อความรู้มีหลายลักษณะ เช่น
  - 1.1 อ่านเพื่อหาคำตอบในเรื่องที่ต้องการรู้ เช่น การอ่านคู่มือคำแนะนำ กฎระเบียบต่าง ๆ ตำราและหนังสืออ้างอิง เป็นต้น
  - 1.2 การอ่านเพื่อรู้ข่าวสารและข้อมูล เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร เอกสาร โฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
  - 1.3 การอ่านเพื่อประมวลสาระ ได้แก่ การอ่านเอกสาร วารสาร และหนังสือต่าง ๆ เพื่อได้รู้ในเรื่องที่ต้องการรู้
2. อ่านเพื่อการศึกษา เป็นการอ่านอย่างจริงจัง เพื่อได้สาระและข้อเท็จจริง จนเกิดความเข้าใจ เช่น การอ่านตำราและหนังสือวิชาการต่าง ๆ

3. อ่านเพื่อความคิด หมายถึง การอ่านเพื่อเข้าใจสาระสำคัญ หรือแนวคิดของเรื่องที่อ่าน เพื่อนำไปปฏิบัติ หรือเป็นแนวทางสำหรับริเริ่มสิ่งต่าง ๆ การอ่านเพื่อให้ได้ความคิด อ่านได้จากหนังสือทุกประเภท

4. อ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ หมายถึง การอ่านเพื่อรู้และเข้าใจเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้งจนสามารถแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านในด้านต่างๆ อย่างมีเหตุผล เช่น การอ่านบทความวรรณคดี ข่าว และหนังสือต่าง ๆ เป็นต้น

5. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เป็นการอ่านเพื่อพักผ่อน หรือเพื่อเปลี่ยนแปลงกิจกรรม เพื่อให้เกิดความรื่นรมย์ หรือคลายความทุกข์ การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน อ่านได้จากหนังสือทุกประเภทที่ผู้อ่านพอใจ แต่ไม่ควรเป็นเรื่องที่ยากซับซ้อน หรือเป็นหนังสือวิชาการที่จะต้องใช้ความคิดมาก

6. อ่านเพื่อใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การอ่านโดยไม่ได้มุ่งหวังสิ่งใดเฉพาะ แต่เป็นการใช้เวลาว่างที่จะต้องเสียไปให้เกิดประโยชน์ เช่น การอ่านนิยายสาร ขณระคอกยกิจกรรมต่าง ๆ สื่อการอ่านที่เหมาะสมสำหรับการอ่านเพื่อใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ บทกวีหรือสารคดีที่แบ่งเนื้อหาเป็นบทหรือตอนสั้น ๆ เนื่องจากสามารถหยุดอ่านได้เป็นช่วง ๆ โดยไม่ทำให้เสียความต่อเนื่องในการอ่าน

จากความมุ่งหมายในการอ่านดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการอ่าน คือ เป้าหมายของการอ่าน หรือวัตถุประสงค์ของการอ่าน ที่ผู้อ่านตั้งไว้ก่อนการอ่านว่า ต้องการอะไรจากการอ่าน ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น อ่านเพื่อความรื่นรมย์ หรือเพื่อค้นหาข้อมูลบางอย่าง ซึ่งในการอ่านแต่ละประเด็น ในแต่ละจุดประสงค์ย่อมได้รับประโยชน์แตกต่างกัน ทำให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่มีความรู้ และอาจเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

องค์ประกอบของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการใช้ความคิด เพื่อทำความเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน การที่จะอ่านข้อความเนื้อเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น อาจจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ความรู้ความสามารถในทางภาษา ประสบการณ์เดิม เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีผู้ให้ความหมายขององค์ประกอบของการอ่าน ดังนี้

แฮริส และซิเพย์ (Harris and Sipay. 1979 : 379) องค์ประกอบสำคัญของการอ่านมีดังนี้

- 1.สติปัญญาทั่วไป (General Intelligence) ในด้านความสามารถของการคิด (Ability of Thinking) การให้เหตุผล (Reason Giving) และการแก้ปัญหา (Problem Solving)
2. ความสามารถของผู้อ่านเกี่ยวกับคำศัพท์ ความสามารถการแปลรหัส ความสามารถของการรวบรวมความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความสามารถทางโครงสร้างภาษา วุฒิภาวะ

(Maturity) พื้นฐานและประสบการณ์ (Background and Experience) ความสนใจ (Interest) และรูปแบบการเขียน (Style) ของผู้เขียนแต่ละคน

จิตาภา ฉันทานนท์ (2541 : 72 - 77) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่จะส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านมี 3 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้ด้านภาษา (Linguistic Schema) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร การสะกดคำ คำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ และสัมพันธภาพในข้อความ
2. พื้นความรู้ด้านเนื้อหา (Content Schema) หมายถึง ความรู้รอบตัวทั่วไป และความรู้ในเนื้อหาเฉพาะด้าน ตามที่ปรากฏหรือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทอ่าน
3. พื้นความรู้โครงสร้างบทอ่าน (Formal Schema) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของงานเขียนประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในการนำเสนอ เนื้อหาในบทอ่านซึ่งมีอยู่หลายประเภท เช่น ประเภทบรรยาย (Descriptive) ประเภทเล่าเรื่อง (Narrative) ประเภทเปรียบเทียบ (Comparative)

วิลเลียมส์ (Williams. 1994 : 373) กล่าวถึง องค์ประกอบที่จะช่วยทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. ความรู้ในระบบการเขียน ด้านการสะกดคำ และการอ่านออกเสียง
2. ความรู้ในเรื่องภาษา หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของคำ การเรียนเรื่องคำศัพท์ โครงสร้าง และไวยากรณ์ของภาษา
3. ความสามารถในการตีความ หมายถึง ความสามารถเข้าใจจุดประสงค์ของข้อความ รู้วิธีการเรียบเรียงประโยคเป็นข้อความที่ต่อเนื่องกัน และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยค
4. ความรู้รอบตัวทั่วไป ได้แก่ ลักษณะของข้อเขียน วัฒนธรรม เหตุการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ

วินซ์ และคณะ (Winch and et al. 2001 : 39) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพในการอ่านว่า ต้องเป็นงานบูรณาการของการเรียนรู้ ซึ่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ไปถึงการฟัง การพูด การเขียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ ผู้อ่านจะต้องอาศัยประสบการณ์สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. ความหมาย
  - 1.1 ความรู้ในโลกแห่งความเป็นจริงเกี่ยวกับหัวข้อที่อ่าน และความสนใจ รวมถึงความรู้ในสถานการณ์ประจำวันที่บ้านและชุมชน
  - 1.2 ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาในสาขาสำคัญๆ
  - 1.3 ความรู้ที่เป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลก เช่น ขนาด รูปร่าง ตำแหน่ง ความสูง ทิศทาง เวลา เป็นต้น

2. ไวยากรณ์

2.1 ไวยากรณ์ในระดับเนื้อหาของภาษา เช่น คำวลีการเชื่อมประโยคของคำประเภทเนื้อหา ตลอดเรื่องการเชื่อมโยงเหตุการณ์ในเนื้อหา ด้วยคำเชื่อมโยงข้อความต่าง ๆ

2.2 ไวยากรณ์ระดับประโยค ซึ่งประกอบไปด้วยชนิดของคำ เช่น คำนาม คำกริยา และคำคุณศัพท์ เป็นต้น นอกนั้นได้แก่ โครงสร้างประโยค อนุประโยค ความสัมพันธ์ระหว่างประธานและกริยาของประโยคกาล และพหูพจน์ การเรียงลำดับคำในวลีและในประโยค คำสรรพนามที่ใช้เป็นคำอ้างอิงภายในประโยค และคำเชื่อมโยงประโยค

3. เสียงผู้อ่าน ต้องการประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยพัฒนา และตระหนักในการรับรู้ถึงระบบเสียง มีความสามารถการได้ยินเสียงในคำจังหวะ การสัมผัสสระ จำแนกเสียงในคำบอก และออกเสียงที่ผสมผสาน หรือเสียงกลายในคำได้

4. อักษรและสัญลักษณ์

4.1 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะหนังสือ เช่น หน้า และรูปแบบของหนังสือ

4.2 ความรู้เกี่ยวกับการพิมพ์ เช่น ช่องว่างระหว่างคำ ทิศทางของตัวอักษรในแนวนอน ล่าง ซ้าย หรือขวา

4.3 คำศัพท์ ได้แก่ คำศัพท์ที่ปรากฏการใช้มาก และคำศัพท์ที่ปรากฏการใช้น้อย

4.4 ความรู้เรื่องตัวอักษร ลักษณะตัวอักษร ลักษณะที่มีเส้นลากขึ้นบน หรือลงล่าง อักษรควบพยางค์ ลักษณะอุปสรรคปัจจัย

5. เครื่องหมายวรรคตอน ได้แก่ ตัวอักษรตัวใหญ่ เครื่องหมายคำถาม และเครื่องหมายอื่น ๆ เหตุผลในการอ่าน และวิธีการอ่าน ผู้อ่านแต่ละคนจะมีเหตุผลและมีวิธีการอ่านแตกต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกวิธีการอ่าน ดังนั้นเมื่อต้องการจะอ่าน ผู้อ่านจึงต้องทราบว่าตนกำลังอ่านอะไร และอ่านเพื่ออะไร และจะเลือกวิธีอ่านอย่างไรให้เหมาะสม องค์ประกอบสำคัญของการอ่าน จึงประกอบด้วยปัจจัยทางด้านภาษาเพื่อให้สามารถตีความเรื่องที่อ่านได้

ประเภทของการอ่าน

นักการศึกษาได้จำแนกประเภทของการอ่าน โดยใช้หลักการที่แตกต่างกันไป ส่วนมากจัดแบ่งประเภทของการอ่าน โดยใช้จุดประสงค์จากการอ่าน ซึ่งเน้นการอ่านเพื่อให้ได้ความหมาย ซึ่งโคดี้ (Coady. 1979 : 65) ได้ให้ข้อสังเกตว่า มีนักเรียนเป็นจำนวนมาก ที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดี แต่ไม่ประสบผลสำเร็จในการอ่าน เขากล่าวว่า นักเรียนควรได้รับการสอน และปลูกฝังความเชื่อใหม่เกี่ยวกับการอ่าน โดยเน้นการอ่านเพื่อค้นหาความหมาย (Reading for Meaning) และในขณะที่การอ่านไม่จำเป็นต้องรู้ความหมายของคำทุกคำที่อ่าน เพราะระดับความสำคัญของข้อความนั้น ไม่เหมือนกัน และผู้อ่านสามารถใช้ประสบการณ์ ตลอดจนความรู้เดิม (Schema) พจนานุกรมในทุกโอกาส การอ่านแบ่งออกได้เป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การอ่านแบบสกิมมิ่ง (Skimming) คือ การอ่านแบบพิจารณาโดยเร็ว ๆ โดยปกติ การอ่านแบบนี้ ผู้อ่านจะต้องมีจุดมุ่งหมาย หรือคำถามที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจง สำหรับ เรื่องใดเรื่องหนึ่งอยู่ในใจแล้ว การอ่านแบบนี้เมื่อลองทำดูช่วงแรก ๆ จะรู้สึกว่ายาก เนื่องจาก การอ่านเป็นทักษะที่จะต้องฝึกฝน ในระยะแรกครูจึงควรเป็นผู้ชี้แนะ หลังจากการฝึกฝนแล้ว นักเรียนจะเริ่มรู้จักการใช้การคาดคะเน (Prediction) การเลือกที่จะจับใจความ และหลังจากนั้นก็พบเองว่าตนเองนั้นสามารถอ่านได้เร็วขึ้น

2. การอ่านแบบสแกนนิ่ง (Scanning) การอ่านแบบนี้มีความแตกต่างจากการอ่านแบบแรก ตรงที่จุดประสงค์ในการอ่าน ต้องการข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงมากกว่าแบบแรก เช่น วันที่ ตัวเลข เวลา หรือสถานที่ ในการอ่านแบบนี้ครูควรจะสอนให้นักเรียนใช้ตัวเลข ตัวอักษรที่เป็นตัวใหญ่ หรือวลีสั้น ๆ ที่มีความสำคัญอยู่ด้วยให้เป็นประโยชน์ นอกเหนือจากเทคนิคในข้อแรกแล้ว ในการหัดอ่านทั้งแบบสกิมมิ่งและแบบสแกนนิ่งนี้ ครูจำเป็นจะต้องเลือกบทเรียนที่สมจริง และ นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์ของการอ่านทั้งสองแบบได้อย่างชัดเจน เช่น ข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ หน้าข่าวกีฬา รายการอาหาร หรือหน้าโฆษณา เป็นต้น

3. การอ่านเอารายละเอียด (Thorough Reading) การอ่านแบบนี้ คือ การอ่านเมื่อผู้อ่าน ต้องการที่จะเข้าใจความหมายทั้งหมดของหนังสือ ทั้งจุดใหญ่ และรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งจุดอ่อน ของการสอนโดยวิธีนี้ คือ การให้ความสำคัญกับการอ่านแบบคำต่อคำ เป็นการเน้นการอ่าน เอารายละเอียดปลีกย่อยมากเกินไป ประเภทของงานเขียนที่ต้องการอ่านเอารายละเอียด ได้แก่ รายงานการวิจัย และตำราเรียน เป็นต้น

4. การอ่านเชิงวิจารณ์ (Critical Reading) การอ่านแบบนี้ เป็นทักษะการอ่านในระดับสูงสุด นั่นคือ ผู้อ่านสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ตนได้อ่านไปแล้ว เช่น การใช้เหตุผลต่อรอง กับสิ่งที่ปรากฏในข้อเขียนนั้นว่า ผู้อ่านเห็นด้วยหรือไม่ การฝึกให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้เหตุผล ประกอบการอ่านก็คือ เปิดโอกาสให้มีการอภิปราย หลังจากการอ่านข้อเขียนนั้น ๆ แล้ว

สรุปจากรูปแบบการอ่านที่กล่าวมาแล้วนั้น จะทำให้นักเรียนทราบว่า การอ่านให้ได้ ใจความตามจุดประสงค์ที่ต้องการนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญและสามารถทำได้โดยง่าย ไม่จำเป็นต้องอ่านคำต่อคำ แต่ด้วยการรู้จักเลือกจับใจความ

หลักการสอนอ่าน

ในการสอนอ่านนั้น ผู้สอนควรมีการวางแผน เตรียมการสอนตามลำดับขั้นตอน อย่างเป็นระบบและชัดเจน ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ควรใช้รูปแบบการสอนวิธี สอนเทคนิค และหลักการของการสอนอ่านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และวัตถุประสงค์ของการอ่าน ผู้วิจัย จึงศึกษาหลักและขั้นตอนการสอนอ่าน จากเอกสารและตำราของนักวิชาการ จึงขอเสนอ ดังนี้

วิลเลียมส์ (Williams. 1994 : 374) ได้เสนอแนะถึง ลำดับขั้นตอนในการสอนอ่านเอาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นก่อนการอ่าน (Pre-reading) จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้ คือ
  - 1.1 เพื่อแนะนำและกระตุ้นความสนใจในเรื่อง
  - 1.2 เพื่อชักจูงให้ผู้เรียนสนใจเรียนด้วยการให้เหตุผลสำหรับการอ่าน
  - 1.3 เพื่อเตรียมตัวในด้านภาษาให้แก่ผู้เรียน ก่อนจะอ่านเนื้อเรื่อง
2. ขั้นระหว่างการอ่าน (While-reading) ขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้
  - 2.1 เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์ของการเรียน
  - 2.2 เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างของงานเขียนหรือเนื้อความที่อ่าน
  - 2.3 เพื่อช่วยขยายเนื้อความของเรื่องให้ชัดเจน
3. ขั้นหลังอ่าน (Post-reading) มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้
  - 3.1 สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดในเรื่องที่อ่านได้
  - 3.2 สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่าน เข้ากับความรู้ ความสนใจ ความคิดเห็นของผู้เรียนได้

จิตรา นรสิงห์ (2540 : 142) กล่าวว่า ในการสอนอ่านนั้น ครูผู้สอนควรจะยึดหลักการ สอนอ่าน ดังนี้

1. การสอนอ่านต้องสร้างกิจกรรมที่สนุกและท้าทาย
2. การสอนที่เป็นระบบนั้น ต้องใช้ทักษะการอ่านที่เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ขั้นประถมศึกษาฝึกอ่านเพื่อพัฒนาคำศัพท์
3. ต้องเปิดโอกาสให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้สอนเด็กอย่างเพียงพอ เช่น ต้องฝึกอ่านออกเสียงมากพอ ๆ กับการฝึกอ่านในใจ การฝึกอ่านโดยที่ตัวครูเป็นผู้ฝึกให้ ก็ควรฝึกให้เด็กอ่านเองอย่างละเท่า ๆ กันด้วย
4. บทเรียนกิจกรรม ต้องตอบสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคลด้วย เพราะแต่ละบุคคลมีพื้นฐานความสามารถแตกต่างกัน
5. ต้องให้ความสนใจเด็กที่มีปัญหา ต้องใช้เวลาช่วยพัฒนาการอ่านของเด็ก
6. ควรมีแผนงานเพื่อสนับสนุนการอ่านของเด็ก ตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา

เกบฮาร์ด (Gebhard. 1985 : 16 - 20) ได้เสนอแนะ หลักการสอนอ่าน สำหรับครูที่สอน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สอง เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ยิ่งขึ้น ไว้ดังนี้

1. การฝึกฝนอ่าน สามารถช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะอ่านได้ ยิ่งผู้เรียนใช้เวลาในการอ่านมากเท่าไร ยิ่งเป็นผู้ที่อ่านได้ดีมากขึ้นเท่านั้น ครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนอ่านมาก ๆ

2. บทอ่านที่มีความหมายต่อผู้เรียน จะช่วยทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การอ่านอย่างประสบความสำเร็จได้มากกว่า

3. ความซับซ้อนของภาษา สามารถช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การอ่านได้ ความซับซ้อนจากการใช้ประโยค หรือคำที่มีความหมายคล้ายกัน ในข้อความที่อ่าน อาจเป็นคำตรงข้าม หรือการใช้เครื่องหมายวรรคตอน ครูควรชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนอาจจะเดาความหมายของคำ หรือประโยคได้จากคำแนะนำต่าง ๆ ที่ปรากฏในข้อความ

4. การเสริมข้อมูลเพิ่มเติม ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การอ่านได้ เนื่องจากพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของแต่ละคนแตกต่างกัน ครูจึงใช้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ผู้เรียนอ่านเรื่องนั้นด้วยความเข้าใจยิ่งขึ้น

5. การอ่านเป็นกลุ่มคำ จะช่วยให้จับใจความได้ดี ทำให้เข้าใจถึงวิธีการจับประเด็นได้ดีกว่าการอ่านเป็นคำ ๆ

6. สื่อการสอน ช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่านให้แก่ผู้เรียน การใช้รูปภาพ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ ล้วนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้เร็วยิ่งขึ้น และช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน

7. บรรยากาศในการเรียน ควรจะเป็นไปอย่างสบายไม่เคร่งเครียด การกำหนดให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม และทำความเข้าใจสิ่งที่อ่านกันเอง โดยมีคุณครูคอยช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนต้องการ จะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนไม่เคร่งเครียดและเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

พรรณิ เสวตมาลย์ (2543 : 15 - 16) ได้แบ่งวิธีสอนอ่านออกเป็น 3 วิธี คือ

1. วิธีสอนอ่านแบบตัวสะกดผสมคำ (Synthetic Method) เป็นวิธีการสอนแบบดั้งเดิม บางตำรา เรียกวิธีสอนอ่านแบบนี้ว่า Discarded Method เป็นวิธีสอนอ่านที่เลิกหรือล้าสมัยแล้ว เพราะเหตุผลหลายประการ เช่น

- 1.1 สิ่งที่อ่านหรือคำที่อ่านมีความหมายน้อยหรือไม่น่าสนใจเพราะเน้นเสียง
- 1.2 เป็นการบังคับให้นักเรียนต้องฝืนอ่าน โดยไม่รู้ความหมาย
- 1.3 มีเฉพาะตัวหนังสือ ไม่มีภาพช่วยสอนอ่าน ขาดเครื่องล่อใจให้อยากอ่าน
- 1.4 รากภาษาของอังกฤษออกเสียงไม่ตรง ทำให้การสอนโดยวิธีนี้ได้ผลน้อย

2. วิธีสอนอ่านแบบอ่านเป็นคำเป็นประโยค (Based Readers' Reader) วิธีสอนอ่านแบบนี้ มุ่งให้อ่านเฉพาะคำหรือเรื่องราวที่มีความหมาย โดยมีภาพเป็นเครื่องล่อใจ ภาพช่วยในการอ่าน ภาพเป็นตัวช่วยชี้แนะ ช่วยบอกเรื่องเป็นที่น่าสนใจให้นักเรียนอยากอ่าน การอ่านเป็นการอ่านแบบเป็นคำเป็นประโยค ซึ่งสอดคล้องกับจิตวิทยาสอนอ่านตามทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt Theory) ที่ว่าการเรียนรู้เป็นส่วนรวม คือ อ่านเป็นคำเป็นประโยค แล้วจึงแยกสะกดตัว ผสมคำฝีกอ่านภายหลัง

ซึ่งมีส่วนสอดคล้อง สนองความต้องการ ความสนใจ และตั้งใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนอยากอ่าน เนื่องจากเหตุผล คือ 1) บทเรียนอ่านมีภาพช่วยเป็นเครื่องล่อใจให้อยากอ่าน 2) ลักษณะของบทอ่านเป็นเรื่องราวน่าสนใจสำหรับนักเรียน 3) คำที่นักเรียนอ่านควรเป็นคำที่นักเรียนคุ้นเคย หรือมีประสบการณ์การพูดของนักเรียนมาก่อน เมื่อนักเรียนอ่านคำเหล่านั้น เขาจะเข้าใจได้ดี เพราะเคยใช้พูดจากัน 4) แต่ละบทอ่านมีคำน้อย มีการซ้ำคำช่วยให้จำแม่นใช้เป็นตัวนำในการแจกลูกได้ดี นั่นคือ มีคำแม่บท (Key Words) และ 5) การดำเนินเรื่องรวดเร็ว สอดคล้องกับช่วงความสนใจ ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะอ่าน ไม่ต้องใช้เวลานาน (ไม่เกินช่วงความสนใจ 10 - 15 นาที) เฉพาะนักเรียนระดับต้น

3. วิธีสอนอ่านโดยใช้แผนภูมิประสบการณ์ (Experience Approach) การสอนอ่านแบบนี้คือการนำเอาประสบการณ์ที่นักเรียนเล่า มาเรียบเรียงเป็นเรื่องราว โดยการจัดรูปประโยคจังหวะลีลาให้นำอ่าน เหมาะสมกับช่วงความสนใจในการอ่าน แล้วมีบทหรือประโยคสรุปให้ได้ความกะทัดรัด เป็นการหลอมรวมประสบการณ์ของนักเรียน ไปสู่ข้อสรุปที่มีการสรุปเป็นความคิดรวบยอด (Concept Formation) ได้ดีอีกด้วย

กูดแมน (Goodman, 1980 : 13) กล่าวถึง กระบวนการอ่านไว้ดังนี้

1. การจดจำตัวอักษร (Recognition) หมายถึง ขั้นตอนที่สมองระลึก หรือ จำตัวอักษรได้ตามที่ผู้เขียนได้เขียนไว้เป็นการมองเห็นคำแล้วจำได้ว่าคำนั้น ๆ เขียนแทนคำพูดว่าอะไร และการอ่านก็จะเริ่มขึ้น เป็นการเริ่มการอ่านอีกแบบหนึ่งตามความคิดของเขา หรือการอ่านจะเริ่มขึ้นด้วยการมองเห็นรูปภาพรูปภาพนั้น ก็จะเป็นตัวเริ่มต้นในการอ่านได้อีกลักษณะหนึ่ง เป็นต้น

2. การคาดคะเน (Prediction) หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าว่าเรื่องที่อ่านนั้น เป็นอย่างไร และจะดำเนินการเป็นลักษณะใด

3. การยืนยัน (Confirmation) เป็นการหาข้อมูลเพื่อมายืนยันว่า สิ่งที่ตนคาดการณ์ไว้นั้น ถูกต้องหรือไม่ จะดำเนินไปในลักษณะใด

4. การแก้ไข (Correction) เป็นการปรับหรือจัดกระบวนการความคิดอีกครั้งหนึ่ง เมื่อผู้อ่านพบว่า สิ่งที่ตนคาดการณ์ไว้นั้นไม่ถูกต้อง เป็นการแก้ความคิดของผู้อ่านให้ถูกต้องนั่นเอง

5. การสิ้นสุดการอ่าน (Termination) คนเราจะยุติการอ่าน เมื่อได้ทำกิจกรรมทั้งหมดให้เรียบร้อยแล้ว หรืออาจจะไม่ใช่การอ่านจบแล้ว แต่เป็นเพราะผู้อ่านจับความหมายในการอ่านได้น้อย หรือผู้อ่านทราบเรื่องที่จะอ่านแล้ว หรือไม่ก็เป็นเพราะเรื่องนั้นไม่น่าสนใจก็ได้ เป็นต้น

จากการเสนอแนะขั้นตอนการอ่านที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักการสอนอ่านภาษาอังกฤษสรุปได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการอ่าน ขั้นระหว่างการอ่าน และขั้นหลังการอ่าน ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะส่งเสริมผู้เรียนในด้านการอ่านได้ หากครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิด

ความสนใจในการอ่าน และในแต่ละลำดับขั้นตอน ครูจะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ครูควรเลือกใช้รูปแบบวิธีเทคนิคการสอนต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอ่าน เพื่อให้การอ่านของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความสามารถในการอ่านจับใจความ

แนวคิดและความหมาย

การอ่านเป็นกระบวนการทางปัญญา ผู้อ่านจะต้องแปลความหมายของตัวอักษร หรือเครื่องหมาย ออกมาเป็นความคิด แล้วนำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถทางภาษาและประสบการณ์ของผู้อ่าน จึงจะทำให้การอ่านได้ผลดี การอ่านจับใจความเป็น “การอ่านเอาเรื่อง” หมายถึง เมื่ออ่านจบแล้วต้องบอกได้ว่าอ่านเรื่องอะไร สาระสำคัญของข้อความ หรือเรื่องที่อ่าน คือ อย่งไรทักษะการอ่านจับใจความ เป็นสิ่งที่ต้องนำไปใช้มากในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านข่าว อ่านบทความ อ่านสาระความรู้ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสารต่าง ๆ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง สังคม อาหาร การดูแลสุขภาพ ความก้าวหน้าวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การรักษาสังแวดล้อม ฯลฯ ถ้าอ่านแล้วจับประเด็นสำคัญได้แล้ว นำไปใช้ก็จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน สำหรับนิสิต นักศึกษาที่ต้องค้นคว้าหาความรู้ จากเอกสารจำนวนมาก ยังมีความจำเป็นที่จะต้องจับใจความเรื่องที่อ่านให้แม่นยำและชัดเจน จึงจะสามารถนำไปเรียบเรียงให้เป็นสาระความรู้ที่เกิดจากการค้นคว้าได้อย่างแท้จริง มิฉะนั้นจะเกิดความสับสน

ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล (2529 : 542) ให้หลักการสังเกตลักษณะการอ่านจับใจความ ดังนี้

1. ส่วนที่ย้ำความสำคัญของเรื่องมากที่สุด อาจจะเป็นเหตุการณ์ ความคิดเห็น หรือลักษณะสำคัญของบุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. ส่วนที่เป็นคำถาม คำตอบ หรือเหตุผล สังเกตว่าข้อความนั้นเน้นหนักไปที่ใด
3. ส่วนที่เป็นนิยาม หรือคำจำกัดความ หรือคำแปลของคำที่สำคัญ
4. ส่วนที่เป็นใจความสำคัญที่มีส่วนขยายตามมา เพื่ออธิบาย หรือสนับสนุนใจความสำคัญย่อมมีความสมบูรณ์ในตัวเอง อาจเป็นคำ เป็นวลี หรือเป็นประโยคก็ได้ เพราะครอบคลุมใจความสำคัญได้ดีที่สุด

จูไรต์นั ลักษณะศิริ และบาทัน อิมสำราญ. 2547 : 43) ได้กล่าวถึง ใจความสำคัญ คือ ความคิดสำคัญที่สุดที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบใจความสำคัญจะมีเท่าใด ขึ้นอยู่กับจำนวนย่อหน้า

วัฒนา บาลโพธิ์ (2544 : 79) ได้เสนอแนะว่าในการอ่านจับใจความหลักเป็นข้อความที่เปิด (Open Statement) ที่สามารถหาข้อความมาสนับสนุนได้ เป็นข้อความกว้าง ๆ ที่ครอบคลุมข้อความอื่นในอนุเจต ใจความหลักจะเป็นกฎเกณฑ์ไขไปสู่ความเข้าใจเนื้อหา ทำให้จับประเด็นของเรื่องได้ ใจความหลักอาจจะอยู่ต้นย่อหน้า กลางย่อหน้า ท้ายย่อหน้า อยู่ส่วนต้น หรือส่วนท้ายของย่อหน้า หรือบางครั้งใจความหลักอาจจะไม่อยู่ในรูปของประโยค ก็เป็นได้ กรณีหลังนี้ผู้อ่านจะต้องจับใจความสำคัญให้ได้ว่า ย่อนำนั้นกล่าวถึงเรื่องใดเป็นสำคัญ ตำแหน่งของประโยค ใจความหลักจะปรากฏ ดังนี้

1. ประโยคใจความหลักอยู่ต้นของย่อหน้า การเขียนย่อหน้าลักษณะนี้ จะพบได้มากที่สุด โดยผู้เขียนเริ่มประโยคแรกของย่อหน้า ด้วยการให้ความคิดสำคัญแก่ผู้อ่าน แล้วจึงหาข้อความมาสนับสนุนเรียงลำดับไว้ในประโยคต่อไป ทำให้ใจความหลักหรือความคิดสำคัญชัดเจน มีน้ำหนัก

2. ประโยคใจความหลักอยู่ท้ายย่อหน้า ผู้เขียนให้รายละเอียดของเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพหรือค่อย ๆ ติดตาม แล้วสรุปใจความสำคัญในตอนท้ายย่อหน้า

3. ประโยคใจความหลักอยู่กลางย่อหน้า การเขียนย่อหน้าลักษณะนี้ ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยการให้รายละเอียดบางอย่าง เพื่อเชื่อมโยงความคิดไปสู่ใจความหลักกลางย่อหน้า แล้วจึงมาเพิ่มเติมด้วยข้อความสนับสนุนใจความหลักอีกครั้งหนึ่ง ประโยคใจความจึงทำหน้าที่เชื่อมรายละเอียดส่วนต้น และส่วนท้ายของย่อหน้า

4. ใจความหลักอยู่ต้นและท้ายย่อหน้า เป็นการเริ่มต้นย่อหน้ามาด้วยความคิดสำคัญ ประโยคต่อไปให้รายละเอียดเพิ่มเติม และมาสรุปปิดท้ายด้วยความคิดสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

5. ย่อหน้าใจความหลักไม่อยู่ในรูปประโยค การเขียนย่อหน้าลักษณะนี้ ผู้เขียนไม่ได้ระบุใจความหลักในรูปของประโยค แต่เมื่ออ่านเนื้อหาทั้งย่อหน้าแล้ว ผู้อ่านจะสามารถบอกได้ว่าสาระสำคัญหรือใจความหลักคืออะไร การอ่านจับใจความหลักของแต่ละย่อหน้า จะทำให้ผู้อ่านทราบว่าผู้เขียนให้ความสำคัญกับเรื่องที่อยู่ในด้านใด เช่น เขียนเกี่ยวกับการศึกษา ผู้เขียนอาจจะให้ความสำคัญในเรื่องบริหารจัดการ หรือเรื่องบุคลากรทางการศึกษา ผู้เขียนส่วนใหญ่มักวางใจความประโยคหลักไว้เป็นประโยคแรกของย่อหน้า ผู้อ่านจึงควรพิจารณาประโยคแรกของเนื้อหาว่าครอบคลุมในประโยคอื่นหรือไม่ และตรวจสอบประโยคอื่นว่าให้ข้อมูลสนับสนุนประโยคแรกหรือไม่ ถ้าประโยคอื่นสนับสนุนประโยคแรก ประโยคดังกล่าวจะเป็นประโยคใจความหลัก แต่ถ้าไม่ใช่ ให้พิจารณาประโยคท้ายย่อหน้า กลางย่อหน้า หรือต้นย่อหน้า ดังได้กล่าวมาแล้ว

วัฒนา บาลโพธิ์ (2544 : 102) ได้เสนอแนะไว้ว่า เทคนิคสำคัญประการหนึ่งในการอ่านเพื่อหาใจความหลักของอนุเจต ได้แก่ การสังเกตว่าประโยคที่อยู่ต้นนั้นเป็นข้อความปิด (Close

Statement) ซึ่งเป็นประโยคที่ไม่สามารถหาข้อความสนับสนุนได้ หรือว่า ประโยคที่อ่านนั้นเป็นข้อความเปิด (Open Statement) ซึ่งเป็นประโยคที่หาข้อความสนับสนุนได้ เช่น บอกเหตุผลด้วยการบอกเหตุผล ชนิด ลักษณะ อาจบอกข้อเหมือน หรือข้อแตกต่าง อาจบรรยาย หรือข้อความพรรณนา ด้วยการบอกรายละเอียดที่สำคัญ หากเป็นข้อความเปิด ให้ตรวจสอบว่าประโยคที่อ่านนั้นมีเนื้อหาครอบคลุมประโยคอื่นหรือไม่ หากใช้ประโยคดังกล่าวจะเป็นประโยคบอกใจความหลักของอนุเฉท หากไม่ใช่ประโยคนั้นก็ไม่ใช่ประโยคที่บอกใจความหลักของอนุเฉท

สมุทร เช่นเขาวนิช (2545 : 53) ได้เสนอแนะ วิธีการอ่านย่อหน้า เพื่อจับใจความสำคัญ (Main Idea) กล่าวคือ สิ่งที่จะต้องทำก่อน ได้แก่ อ่านข้อความในย่อหน้าให้เข้าใจ และพร้อมกันนั้นต้องจับประเด็นที่สำคัญที่สุด หรือใจความหลักในย่อหน้านั้น ๆ ให้ได้ เพื่อช่วยให้การอ่านย่อหน้าเข้าใจถูกต้องเร็วขึ้น พยายามพิจารณาให้ละเอียดและถี่ถ้วนลงไปด้วยว่า ย่อนั้นมีประโยคที่แสดงใจความที่สำคัญที่สุด หรือใจความหลักหรือไม่ เพราะใจความหลักส่วนมากมักจะอยู่ในรูปของประโยค หรือบางทีอาจจะอยู่ในรูปของกลุ่มคำหรือวลีก็ได้ เพื่อความรวดเร็วและเข้าใจง่ายขึ้น เราอาจจะตั้งคำถามว่า

1. สิ่งสำคัญเฉพาะเจาะจง ในย่อหน้านั้นได้แก่อะไรบ้าง เช่น สถานการณ์บุคคล หรือสถานที่ หรือสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมด
2. สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว ทำอะไรบ้าง อยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด เมื่อได้คำตอบของคำถามเหล่านี้แล้ว พยายามหาคำนาม คำนามวลี ซึ่งจะบอกให้ทราบถึงข้อความเฉพาะในแต่ละย่อหน้าให้ได้ ดังนั้นผู้อ่านพึงระลึกไว้เสมอว่า จะมีความสำคัญอยู่เพียงแค่นี้ครั้งเดียว ความสำคัญคือ ใจความหลักของย่อหน้า ใจความหลักจะมีความคิดย่อย ๆ หรือข้อความสนับสนุน (Supporting Details) ที่ช่วยให้ใจความหลักมีน้ำหนักมีเหตุผล จะมีการอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์ การให้คำจำกัดความ การยกตัวอย่าง การจัดแบ่งหมวดหมู่ ประเภท การเปรียบสิ่งที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน การหาใจความหลักจึงเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝน

คาร์ และ โอเกิล (Carr and Ogle. 1987 : 626 - 631) ได้ให้คำจำกัดความของการอ่านจับใจความว่า คือ ความสามารถในการตีความจากเรื่องที่อ่าน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเนื้อเรื่องที่อ่านกับความรู้เดิมของผู้อ่าน สามารถนำความรู้มาใช้ในการตีความ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เป็นสิ่งที่ต้องใช้มากในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านข่าว อ่านบทความ อ่านสาระความรู้ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่าง ๆ อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง สังคม อาหาร การดูแล สุขภาพ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การรักษาสังแวดล้อม ฯลฯ ถ้าอ่านแล้วสามารถจับประเด็นสำคัญได้แล้วนำไปใช้ ก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1985 : 252) ได้เสนอแนะว่า สรุปลการอ่านจับใจความ คือ ความสามารถในการค้นหาความหมายในหลายระดับ ตั้งแต่ต้นระดับตัวอักษร ระดับโครงสร้าง ไวยากรณ์ ตลอดจนระดับความหมาย โดยอาศัยกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเนื้อหาและ โครงสร้างของเรื่องกับความรู้เดิมของผู้อ่าน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถสร้าง สมมุติฐานเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน กล่าวคือ ผู้อ่านสามารถทำนายเรื่อง และอ้างอิงข้อมูลจากการอ่านได้

จากแนวคิดนักการศึกษาสรุปได้ว่า การอ่านจับใจความ คือ ความรู้ความสามารถในการ อ่านจับใจความภาษาอังกฤษในย่อหน้าให้เข้าใจสามารถบอกรายละเอียดของเรื่องว่ามาระอะไรบ้าง กล่าวถึงใคร ทำอะไรที่ไหน สำคัญอย่างไร และพร้อมกันนั้นจะต้องจับประเด็นที่สำคัญที่สุดหรือ ใจความหลัก (Main Idea) ในย่อหน้านั้น ๆ และรายละเอียดสนับสนุน (Supporting Detail) เพื่อช่วยให้ การอ่านย่อหน้าเข้าใจถูกต้องและเร็วขึ้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับความสนใจและ ความต้องการของผู้เรียน ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป

ทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

บันลือ พุกกะวัน (2538 : 16 - 17) ได้ทำการค้นคว้าและพบว่า

1. เด็กเรียนอ่านทางสายตา เด็กจะใช้สายตาอ่านภาพที่สัมพันธ์กับคำ หรือการอ่านบัตรคำ ประกอบภาพ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีอ่านที่ง่ายที่สุด หนังสือภาพจึงเป็นเครื่องหรือวัสดุการฝึกอ่าน เบื้องต้นได้เป็นอย่างดี
2. เด็กเรียนอ่านทางหู เด็กใช้หูวิเคราะห์เสียง และผสมเสียงอ่านเป็นคำ ๆ การอ่าน ในลักษณะนี้ เด็กจะใช้เสียงพาไป (Sound Blending) มาช่วยในการอ่าน และในการอ่านแบบนี้ บางทีเด็กเกือบไม่ได้ใช้สายตาช่วยในการอ่านเลย
3. เด็กเรียนอ่านโดยการจำรูปคำ กรณิ โครงสร้างและรูปคำของตัวอักษรที่มีความหมาย เด่นชัด เพราะนี่ก็ภาพออกได้เด่นชัด ความหมายของภาพที่เด็กแปลจากการอ่านจะมีความสัมพันธ์ กับคำที่จำได้ การจำคำเป็นการอ่านทางสมอง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2539 : 97) ได้รวบรวมทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง กับการอ่านไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike ซึ่งเน้นทางด้านสติปัญญา โดยกล่าวว่าผู้มีสติปัญญาดี จะสามารถรับรู้และอ่านจับใจความได้ในเวลาอันรวดเร็ว ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีสติปัญญาไม่ดี จะใช้ เวลาในการอ่านเพิ่มขึ้น ดังนั้นการให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนการอ่านบ่อย ๆ ก็เป็นวิธีการที่จะช่วยใ้ นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความได้ดียิ่งขึ้นที่ เน้นความสำคัญของการจัดเตรียม คือ กฎของการรับรู้ที่ประยุกต์เข้ามาสู่การสอนอ่านซึ่งแยกเป็นกฎ 3 ข้อ คือ

1.1 กฎของความคล้ายกัน เป็นการจัดสิ่งทีคล้ายกันเอาไว้ด้วยกัน เช่น คำที่คล้ายกัน โครงสร้างของประโยค เนื้อเรื่อง รวมทั้งสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน หากจัดไว้เป็นหมวดหมู่ ก็จะช่วยให้เกิดการรับรู้ได้เร็วขึ้น

1.2 กฎของความชอบ เป็นหลักสำคัญของการสอนอ่านในใจ หากนักเรียนได้อ่าน ในสิ่งที่ตนชอบ ก็จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอน มีความหมายต่อตัวนักเรียน

1.3 กฎการต่อเนื่อง เป็นการพิจารณาโครงสร้างของการสอนอ่าน ให้มีลักษณะที่มีความต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาการอ่านอย่างไม่หยุดชะงัก

2. ทฤษฎีการให้สิ่งเร้าและการตอบสนอง จะเน้นการกระทำซ้ำ ๆ จนสามารถตอบสนองได้โดยอัตโนมัติ ดังนั้นการจัดหาเรื่องที่ตรงกับความสนใจ ก็จะเป็นสิ่งเร้าที่ช่วยให้ความต้องการที่จะอ่าน ผลที่ได้คือ การตอบสนองที่ดีขึ้น

แลปปี้ และฟลัด (Lapp and Flood, 1992 : 12 - 13) ได้รวบรวมทฤษฎีการลำดับความ และวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีผลต่อการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเน้นการจัดลำดับข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่า เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับหลักจิตวิทยา คือ การรับรู้และรับข่าวสาร แล้วนำไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมเป็นความรู้ใหม่ โดยที่ผู้อ่านรับข่าวสารแล้ว นำไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิม ถ้าของจริงหรือภาพไม่ตรงกับข้อความดังกล่าว ก็จะอ่านข้อความซ้ำ ถ้าข่าวสารที่อ่านให้ความรู้สึกในทางลบ จะต้องใช้เวลารับรู้นานกว่าข่าวสารให้ความรู้สึกในทางบวก จากนั้นสมองก็บันทึกความเข้าใจ เกี่ยวกับรูปร่างของคำ และความหมายของประโยคได้

2. ทฤษฎีการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่า ผู้อ่านมีวิธีการที่จะดึงข้อความที่มีความหมายคล้ายกัน มาเกี่ยวข้องกัน หรือจัดข้อความที่ไม่ต้องการออก ซึ่งข้อความที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จะมีความสัมพันธ์ทางบวก ความสัมพันธ์ คือ ความเกี่ยวข้องกับ ความหมายในแต่ละประโยค

ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ กล่าวว่า ความรู้คือ ประสบการณ์ที่ได้จากการสะสม (Cumulative) มาแล้วในอดีต กล่าวคือ เมื่อเด็กมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกแล้ว ได้ผลลัพธ์ออกมา ก็จะเก็บประสบการณ์สะสมไว้ในตัว เมื่อเด็กพบเหตุการณ์เช่นเดิมอีก เด็กก็จะคาดหวังทันทีว่า ผลลัพธ์ออกมาเหมือนที่เคยเป็นมาแล้ว จึงเป็นประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดความคิดต่าง ๆ ที่นำไปใช้ในการทำปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า ที่เด็กพบในครั้งต่อไป (สุนันทามัน เศรษฐวิทย์, 2539 : 10)

โดยสรุป ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ มีทั้งทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ และทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ ซึ่งเหล่านักการศึกษาได้นับย้ำเกี่ยวกับ

ทฤษฎีจิตวิทยาการศึกษา แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม 1) กลุ่มที่เน้นความสัมพันธ์ของข้อความ 2) กลุ่มที่เน้นการวิเคราะห์ข้อความ ดังนั้นในการสอนอ่านจับใจความ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึงด้านจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน และจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดกิจกรรมการอ่านจับใจความบรรลุจุดประสงค์ต่อไป

เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้

ความหมายและแนวคิด

เจตคติ (Attitude) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2535 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติ หรือ ทศนคติ หมายถึง ท่าที ความรู้สึก แนวความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้รวบรวมและนำเสนอความหมายของเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้โดยจะมุ่งเน้นในวิชาภาษาอังกฤษ ดังนี้

กรีนวอลด์ (Greenwald. 2014 : 58) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความนึกคิด และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกันกับพินู และคณะ (Pynoo and et al. 2014 : 572) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความพอใจและไม่พอใจ ความชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อบุคคล กลุ่มสังคม สถานการณ์ วัตถุ หรือแนวคิด และมีสถานการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น บุคคลนั้นเพียงแต่มีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นโดยมีส่วนร่วมหรือไม่ต้องมีส่วนร่วมก็ได้ ก็ได้ชื่อว่ามีเจตคติต่อสิ่งนั้นแล้ว เช่นเดียวกันกับเพตตี และไบรโนล (Petty and Brinol. 2010 : 57) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจจะเป็นการต่อต้านสถานการณ์ บุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และยังมีเธลเลอร์, เซลโคค และซิลเวอร์สไตน์ (Thurlow, Ysseldyke, and Silverstein. 1995 : 268) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติ เป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การวัดเจตคติ สามารถทำได้โดยการวัดความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เพราะเจตคติเป็นระดับความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พร้อมพรรณ อุคมสิน (2544 : 54) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หลังจากที่มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่จะสนองต่อสิ่งเร้านั้นไปในทางใดทางหนึ่ง หรือลักษณะใดลักษณะหนึ่งในลักษณะของเจตคติทางบวก หรือเจตคติทางลบ หรือเจตคติที่เป็นกลาง ซึ่งสอดคล้องกับปริยาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 43) กล่าวว่า เจตคติ เป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฝังใจของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะเกิดขึ้นเมื่อได้รับรู้หรือประจักษ์เหตุการณ์ในสังคมนั้น แล้วเกิดอารมณ์ความรู้สึกควบคู่กันไปกับการรับรู้และส่งผลต่อความคิด

และปฏิกิริยาในใจของบุคคล และยังมีธีรวุฒิ เอกะกุล (2551 : 38) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจ ที่มีต่อสิ่งร่ำหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นมาจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งร่ำ หรือเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จากความหมายของเจตคติข้างต้น

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 54) กล่าวว่า เจตคติหรือทัศนคติ ถือว่าเป็นความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ เจตคดียังไม่เป็นพฤติกรรม แต่เป็นตัวการที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นเจตคติจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น และพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางบวก หรือทางลบ ก็ได้

ลักษณะสำคัญของเจตคติ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของเจตคติ ไว้ดังนี้

ฟินน์ (Finn. 2010 : 43) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของเจตคติว่า เป็นสภาวะในทางจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำที่มีผลทำให้บุคคลมีท่าทีในการตอบสนองต่อสิ่งร่ำในทางใดทางหนึ่ง เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้อง และเจตคติมีความหมายที่อ้างถึงตัวบุคคลหรือสิ่งของเสมอ นั่นคือ เจตคติเกิดจากสิ่งที่มีตัวตน และสามารถอ้างถึงได้ วาสนา ประมวลพฤษ (2542 : 39 ; อ้างถึงใน ปิยะเมศ อินทจำรัส. 2555 : 83 - 84) กล่าวว่า เจตคติเป็นการเตรียมหรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งร่ำในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น เจตคติไม่ใช่พฤติกรรมแต่เป็นสภาวะของจิตใจที่มีอิทธิพลของความรู้สึกนึกคิดและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายเจตคติได้ เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ แต่ละคนจะมีเจตคติที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสิ่งที่เรียนรู้และประสบการณ์ เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับการรับรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นลักษณะสำคัญของเจตคติ

สรุปได้ว่า เจตคติเป็นสภาวะทางใจที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ และประสบการณ์ มีการเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าการเรียนรู้และประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป นั่นคือ ถ้าผู้สอนสามารถจัดสภาพแวดล้อมและให้มีแรงจูงใจที่ดีในการเรียนรู้ ผู้เรียนก็อาจจะมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนได้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษได้

องค์ประกอบของเจตคติ

แมกจัวร์ (McGuire. 1969 : 8) นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้กล่าวถึง เจตคติว่ามีองค์ประกอบใน 3 ลักษณะ นั่นคือ องค์ประกอบด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม

ได้แบ่งเจตคติออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ เป็นความรู้ความเข้าใจ เป็นเหตุเป็นผลในการที่จะสรุปความ เป็นตัวความรู้ซึ่งมีความเชื่อในการประเมินสิ่งเร้านั้น 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นความรู้สึก อารมณ์ที่สัมพันธ์กับสิ่งเร้า แล้วประเมินสิ่งเร้านั้นว่า พอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว ซึ่งประกอบด้วยอารมณ์ความรู้สึก ทั้งในทางบวกและทางลบที่เป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่ง 3) องค์ประกอบด้านการกระทำ เป็นความพร้อมหรือโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ กล่าวคือ ถ้าสิ่งเร้าที่เหมาะสม จะเกิดการตอบสนองในทางสนับสนุนหรือคัดค้านต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึก จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นเจตคติจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อองค์ประกอบทั้งสาม ด้านนี้ ต้องมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เจตคติของบุคคลจะมีทั้ง ความรู้ในเรื่องนั้น มีความรู้สึก อารมณ์ต่อเรื่องนั้น แล้วนำมาปฏิบัติเป็นพฤติกรรมตามแนวความเชื่อหรือค่านิยมของแต่ละบุคคล

เทรียนดิส (Triandis. 1971 : 13) กล่าวว่า เจตคติมีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ คือ ความคิดเห็นของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก คือ สภาพอารมณ์ที่เป็นผลมาจากความคิด 3) องค์ประกอบด้าน พฤติกรรม คือ ความรู้สึกโน้มเอียงที่จะกระทำ ซึ่งอยู่ในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้งสามนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อัลลพอร์ต (Allport. 1967 : 60) กล่าวว่า สาเหตุของการเกิดเจตคติเกิดมาจากการเรียนรู้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ การได้ประสบการณ์ ของตนเอง เกิดจากความสามารถในการแยกแยะว่า สิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดี ตลอดจนมีวิธีปฏิบัติต่อสิ่งที่ แตกต่างกัน แสงเดือน ทวีสิน (2545 : 33) กล่าวว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดเจตคติ มีดังนี้ 1) เจตคติเกิด จากประสบการณ์ของแต่ละคน โดยมีการจำแนกออกเป็น 2 ทางเสมอ เช่น ดี ไม่ดี ชอบ ไม่ชอบ เป็นต้น ประสบการณ์ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางของเจตคติ 2) เจตคติ เกิดจากการรับเจตคติของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง บุคคลนั้นมักเป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือยกย่อง ชื่นชม 3) เจตคติเกิดจากประสบการณ์ที่ประทับใจมาก เพียงครั้งเดียวก็ก่อให้เกิดเป็นเจตคติ ได้อย่างรวดเร็ว

สรุปได้ว่า เจตคติ มี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านการ กระทำ ซึ่งล้วนแล้วแต่เกิดและเปลี่ยนแปลงไปตามการเรียนรู้และตามประสบการณ์

การสร้างเจตคติ

กรมวิชาการ (2544 : 139) ได้เสนอเกี่ยวกับกระบวนการสร้างเจตคติว่า สามารถแทรกได้ ทุกเนื้อหา โดยเน้นความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียนรู้ อาจจะเป็นแนวคิด หลักการ การกระทำ เหตุการณ์ สถานการณ์ เป็นต้น มีขั้นตอนดังนี้ 1) การสังเกตโดยการให้นักเรียนได้พิจารณา ข้อมูล เหตุการณ์ การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการมีเจตคติที่ดีและที่ไม่ดี 2) การวิเคราะห์โดยให้นักเรียน

ได้พิจารณาผลที่จะเกิดตามมา แล้วแยกเป็นการกระทำที่เหมาะสมได้ผลตามที่น่าพอใจ และกระทำที่ไม่เหมาะสมได้ผลตามที่ไม่น่าพอใจ 3) สรุปผลโดยให้นักเรียนได้รวบรวมข้อมูลเป็นหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติ ด้วยเหตุผลของความพอใจ

เจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) องค์ประกอบในด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเรานั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความ และรวมเป็นความเชื่อ หรือช่วยในการประเมินค่าสิ่งเรานั้น ๆ 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์ (Affective Component) จะเป็นความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคล ที่จะมีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า เป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินค่าสิ่งเร้านั้น แล้วพบว่า มีความพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว องค์ประกอบทั้งสองอย่าง จะมีความสัมพันธ์กัน เจตคติบางอย่าง จะประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจมาก แต่ประกอบด้วยความรู้สึกและอารมณ์น้อย เช่น เจตคติที่มีต่องานที่ทำ ส่วนเจตคติที่มีต่อแพชชั่นเสื้อผ้า จะมีองค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์สูง แต่ด้านความรู้ความเข้าใจต่ำ 3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียง ที่บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการประเมินค่าให้สอดคล้องกับความรู้สึก ที่มีอยู่เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด จะต้องประกอบด้วยทั้งสาม องค์ประกอบเสมอ แต่จะมีปริมาณแตกต่างกันไป โดยปกติบุคคลมักแสดงพฤติกรรมในทิศทาง ที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่ แต่ก็ไม่เสมอไปทุกกรณี ในบางครั้งเรามีเจตคติอย่างหนึ่ง แต่ก็ได้แสดงพฤติกรรมตามเจตคติที่มีอยู่ก็ได้

สรุปได้ว่า พฤติกรรมที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะ การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ได้แก่ ครูควรมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ และต่อนักเรียน มีการจัดห้องเรียนให้น่าสนใจและส่งเสริมต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีกิจกรรมหรือ การกระทำที่ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ เช่น การใช้คำถามปลายเปิดเพื่อช่วยกระตุ้น ให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น ทำงานกับนักเรียนด้วยความอดทนและใจเย็น เลือกใช้ วิธีการสอนและสื่อการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม เช่น การจัดการเรียนรู้แบบ CIRC การสะท้อนคิด การให้งานตามความสามารถและอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจ ประโยชน์ของวิชาภาษาอังกฤษในทางบวก เป็นต้น

คุณลักษณะของเจตคติ

เจตคติมีคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้ 1) เจตคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัวบุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิด

เจตคติ แต่ถึงแม้ว่าจะมีประสบการณ์ที่เหมือนกัน แต่มีเจตคติที่แตกต่างกันได้ ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ เป็นต้น 2) เจตคติเป็นการเตรียม หรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่สังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนอง มีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลว่า ชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับเกี่ยวข้องกับอารมณ์ด้วย 3) เจตคติมีทิศทางของการประเมิน คือ ลักษณะความรู้สึก หรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความรู้สึกหรือประเมินว่า ชอบ พอใจ เห็นด้วย ก็คือ เป็นทิศทางในทางที่ดี เรียกว่าเป็นทิศทางในทางบวก และถ้าประเมินออกมาในทางไม่ดี เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ ก็มีทิศทางในทางลบ เจตคติทางลบ ไม่ได้หมายความว่า ไม่ควรมีเจตคตินั้น เป็นเพียงความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น 4) เจตคติมีความเข้ม คือ มีปริมาณมากน้อยของความรู้สึก ถ้าชอบมากหรือเห็นด้วยอย่างมาก ก็แสดงว่ามีความเข้มสูง ถ้าไม่ชอบเลยหรือเกลียดที่สุด ก็แสดงว่ามีความเข้มสูงไปอีกทางหนึ่ง 5) เจตคติมีความคงทน เพราะเป็นสิ่งที่บุคคลยึดมั่นถือมั่น และมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของคนนั้น การยึดมั่นในเจตคติต่อสิ่งใด ทำให้การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดขึ้นได้ยาก 6) เจตคติมีทั้งพฤติกรรมภายในและภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิตใจ ซึ่งหากไม่ได้แสดงออก ก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าบุคคลนั้นมีเจตคติอย่างไรในเรื่องนั้น พฤติกรรมภายนอกแสดงออกเนื่องจากถูกกระตุ้น และการกระตุ้นยังมีสาเหตุอื่น ๆ ร่วมอยู่ด้วย 7) เจตคติต้องมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองขึ้น ไม่จำเป็นว่าเจตคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายในและภายนอกจะต้องตรงกัน เพราะก่อนการแสดงออกนั้น ก็มักจะปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมแล้ว จึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

การเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

เจตคติเกิดจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นหากประสบการณ์ที่เราได้รับเพิ่มเติมต่างจากประสบการณ์เดิม เราก็อาจเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ การเปลี่ยนแปลงเจตคติมี 2 ทาง นั่นคือ 1) การเปลี่ยนแปลงในทางเดียวกัน (Congruent Change) หมายถึง เจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกจะเพิ่มมากขึ้นในทางบวก แต่ถ้าเจตคติเป็นไปในทางลบก็เพิ่มมากขึ้นในทางลบด้วย 2) การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง (Incongruent Change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกจะลดลงและไปเพิ่มทางลบ หลักการของการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ทั้งการเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน หรือการเปลี่ยนแปลงไปคนละทางนั้น มีหลักการว่า เจตคติที่เปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน เปลี่ยนได้ง่ายกว่าเจตคติที่เปลี่ยนแปลงไปคนละทาง เพราะการเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน มีความมั่นคง ความคงที่ มากกว่าการเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่อไปนี้ 1) ความสุดขีด (Extremeness) เจตคติที่อยู่ปลายสุดจะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าเจตคติที่ไม่รุนแรงนัก เช่น ความรักที่สุด และความเกลียดที่สุด

เปลี่ยนแปลงยากกว่าความรักและความเกลียดที่ไม่มากนัก 2) ความซับซ้อน (Multi-complexity) เจตคติที่เกิดจากสาเหตุเดียว เปลี่ยนได้ง่ายกว่าเกิดจากหลายสาเหตุ 3) ความคงที่ (Consistency) เจตคติที่มีลักษณะคงที่มาก หมายถึง เจตคติที่เป็นความเชื่อฝังใจ เปลี่ยนได้ยากกว่าเจตคติทั่วไป 4) ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง (Interconnectedness) เจตคติที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกัน โดยเฉพาะที่เป็นไปในทางเดียวกัน เปลี่ยนแปลงได้ยากกว่า เจตคติที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม 5) ความแข็งแกร่งและปริมาณความต้องการ (Strong and Number of Wants Served) จะหมายถึง เจตคติที่มีความจำเป็นและความต้องการในระดับสูง เปลี่ยนแปลงได้ยากกว่า เจตคติที่ไม่แข็งแกร่งและไม่อยู่ในความต้องการ 6) ความเกี่ยวข้องกับค่านิยม (Centrality of Related Values) เจตคติหลายเรื่องเกี่ยวเนื่องจากค่านิยมความเชื่อว่า ค่านิยมนั้นคือนำปรารถนา และเจตคติสืบเนื่องจากค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมนั้น เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

หน้าที่และประโยชน์ของเจตคติ

แคทซ์ (Katz, 2003 : 35 ; อ้างถึงใน ชม ภูมิภาค. ออนไลน์. 2551) กล่าวว่าไว้ว่า เจตคติมีประโยชน์และหน้าที่ คือ 1) ประโยชน์ โดยการเป็นเครื่องมือปรับตัว และเป็นประโยชน์ในการใช้เพื่อทำการต่าง ๆ 2) ทำประโยชน์ โดยการใช้ป้องกัน สภาวะจิตใจ หรือปกป้องสภาวะจิตของบุคคล (Ego-defensive Function) เพราะความคิด หรือความเชื่อบางอย่าง สามารถทำให้ผู้เชื่อ หรือผู้คิดสบายใจ ส่วนจะผิดจะถูกก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง 3) เจตคติทำหน้าที่แสดงค่านิยมให้คนเห็น หรือรับรู้ (Value Expressive Function) 4) มีประโยชน์หรือให้คุณประโยชน์ทางความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้คนและสิ่งต่าง ๆ ได้ 5) ช่วยให้ผู้คนมีหลักการและกฎเกณฑ์ ในการแสดงพฤติกรรม หรือช่วยพัฒนาค่านิยมให้กับบุคคล การที่บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคล สถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถประเมินและตัดสินใจได้ว่าควรจะทำอะไรอย่างไร จึงจะเหมาะสมและดีงาม ชม ภูมิภาค (ออนไลน์. 2551) กล่าวถึงหน้าที่ของเจตคติว่า เจตคติทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับรู้อยู่มาก เจตคติมีส่วนกำหนดการมองเห็นของคน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่อื่น ๆ อีก เช่น เตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ ช่วยให้ผู้คนได้คาดคะเนล่วงหน้าว่าอะไรจะเกิดขึ้น ทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จตามหลักชัยที่วางไว้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ลักขณา สิริวัฒน์ (2546 : 98 ; อ้างถึงใน เรวดี นามทองดี. 2554 : 1) กล่าวว่า เจตคตินั้นสามารถเกิดจากการเรียนรู้ 5 วิธี คือ 1) เกิดจากการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ ในเรื่องสิ่งเร้าที่มีเงื่อนไข ก่อให้เกิดการตอบสนองที่มีเงื่อนไขได้ 2) เกิดจากการแผ่ขยายสิ่งเร้าเป็นกระบวนการสิ่งเร้าที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติคล้ายสิ่งเร้าที่มีเงื่อนไขมากระตุ้น ให้บุคคลมีปฏิกิริยาที่เคยมีต่อสิ่งเร้ามีเงื่อนไข 3) เกิดจากการวางเงื่อนไขการกระทำ โดยมีแนวคิดพื้นฐานของการวางเงื่อนไข

การกระทำ ประกอบด้วย สิ่งเร้าที่แสดงความแตกต่างที่มีต่อการตอบสนองแล้ว จะได้ผลการเสริมแรงบวก 4) เกิดจากการสังเกตในลักษณะเช่นนี้ จะมีตัวแบบเกิดเจตคติทางบวกกับตัวแบบ และเกิดการเลียนแบบ 5) เกิดจากความเชื่อ บุคคลมีความเชื่อในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และปฏิบัติตาม หรือการปฏิบัติตามแนวของความเชื่อนั้น นั้นแสดงถึงเจตคติต่อความเชื่อนั้น อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังพบว่ามีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติของบุคคลได้ ได้แก่ (พัฒนัสสร สุพรหมอินทร์ และสุชาติณี พลศักดิ์ ชัยย. 2549 : 61 ; อ้างถึงใน สิทธิโชค วรานุสันติกุล ม.ป.ป. : 120) 1) ครอบครัวและพ่อแม่ จะเป็นผู้ถ่ายทอดความเชื่อเจตคติให้แก่เด็ก ทั้งโดยเจตนา และไม่เจตนา 2) บุคคลที่ได้พบปะ ถ้าเป็นเด็กส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในโรงเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับเขา จึงมีโอกาสได้รับการปลูกฝังจากการอบรมสั่งสอนของครู หรือเพื่อนที่คอยให้ความช่วยเหลือก็จะทำให้มีเจตคติที่ดีต่อเขา 3) สื่อมวลชนนับว่าเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติของเด็กและผู้รับสื่อ นอกจากนั้นยังมีความสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมอีกด้วย 4) ประสบการณ์ทางตรงกับที่มาของเจตคติ การที่บุคคลมีประสบการณ์ทางตรงกับที่มาจะเป็นเจตคติที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของบุคคลมากกว่าเจตคติที่เกิดขึ้นโดยทางอ้อม

โดยสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้น จะปรากฏให้เห็นอยู่รอบตัวของบุคคลนั่นเอง เช่น ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้น ๆ เลือกที่จะรับรู้ และเรียนรู้จากใคร ซึ่งจะมามีอิทธิพลในการที่จะเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของบุคคลได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

สชุนเดลอ (Schundler. 1992 : Abstract) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือ ที่มีต่อการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 คน โดยใช้โปรแกรม CIRC เป็นเวลา 20 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนจำนวน 17 คน สอนอ่านโดยการสอนทั้งชั้นแบบดั้งเดิม ร่วมกับนักเรียนกลุ่มย่อยที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ทั้งสองกลุ่มได้รับการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน SRA (Science Research Associate) จากผลการศึกษา ไม่พบความแตกต่างระหว่างคะแนนของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

แบรมเลตต์ (Bramlett. 1994 : 67 - 84) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้โปรแกรม CIRC กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 198 คน จาก 6 ห้องเรียน เมื่อวัดด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ (California Achievement Test) โดยวัดผลจาก

กลุ่มที่มีระดับความสามารถในการอ่านต่างกัน พบว่ากลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ มีความพอใจในโปรแกรม CIRC

สตีเวนส์ และคณะ (Stevens and et al. 1995 : 63) ได้ศึกษาผลระยะยาวของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้โปรแกรม CIRC ในการสอนอ่านและภาษาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทักษะคิดต่อการอ่าน และภาษาศาสตร์ และความตระหนักรู้ ในเมตาคอกนิชัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 6 ทำงานตามโปรแกรม CIRC โดยใช้ทีมที่มีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ในกิจกรรมการอ่านและเขียน เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ครุให้ความรู้เกี่ยวกับยุทธวิธีการจับใจความ และกระบวนการเขียน ในการสอนเขียนและภาษาศาสตร์ และยังศึกษากับนักเรียนพิการที่เสียเปรียบทางวิชาการในห้องเรียนปกติ และเข้าร่วมกิจกรรมในทีมแบบร่วมมือ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นนักเรียนจำนวน 635 คน โดยใช้โปรแกรม CIRC และเปรียบเทียบกับนักเรียน 644 คน ที่สอนแบบดั้งเดิม นักเรียนพิการที่เสียเปรียบทางวิชาการจำนวน 72 คน ในโปรแกรม CIRC นำมาเปรียบเทียบกับนักเรียนพิการ 65 คน จากโรงเรียนที่สอนแบบดั้งเดิม ผลการศึกษาเมื่อผ่านระยะเวลา 1 ปี พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรม CIRC มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านศัพท์และการอ่านจับใจความสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบดั้งเดิม เมื่อระยะเวลา 2 ปี พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรม CIRC มีความตระหนักรู้ในวิธีเมตาคอกนิชันมากกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนแบบดั้งเดิม นักเรียนพิการที่เสียเปรียบทางวิชาการในห้องเรียน CIRC มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านศัพท์ การอ่านจับใจความ และการใช้ภาษาสูงกว่า นักเรียนพิการในโรงเรียนแบบดั้งเดิม ไม่มีความแตกต่างกันในทักษะคิดที่มีต่อการอ่านและการเขียนอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรม CIRC กับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนแบบดั้งเดิม

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ CIRC นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนโดยใช้การจัดเนื้อหาสาระ ฝึกการอ่าน และเขียนเป็นส่วนใหญ่ และงานวิจัยที่พบนั้นได้ทำกับนักเรียนในทุกระดับแล้ว คือ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งนักศึกษาในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยจึงขอนำเสนองานวิจัยที่สำคัญดังนี้

ศรัณย์ จันทร์ทะเล (2548 : 6) ได้ศึกษาถึงการส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความสามารถในการเขียนสรุปความ และความภาคภูมิใจของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยการเรียนแบบซีไออาร์ซี เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความสามารถในการเขียนสรุปความ และความภาคภูมิใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กรณีก่อนและหลังการเรียนแบบซีไออาร์ซี พบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการเขียนสรุปความ

ของนักศึกษาเพิ่มขึ้น และความภาคภูมิใจในตนเองของนักศึกษาอยู่ในระดับสูง หลังจากได้รับการเรียนแบบซีไออาร์ซี

ภานิต ประมวลศิลป์ชัย (2548 : 67) ได้ศึกษาถึง การศึกษากระบวนการและผลของการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของครูประจำการ โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาครูประจำการ โดยใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน มีขั้นตอนดังนี้ 1) ให้ความรู้เรื่องการคิดไตร่ตรองแก่ครูประจำการ โดยใช้กิจกรรมการสะท้อนความคิด ผ่านการพูดคุยสนทนาเป็นกลุ่ม 2) ให้ครูประจำการฝึกปฏิบัติการคิดไตร่ตรอง โดยใช้กิจกรรมการสะท้อนความคิด ผ่านการเขียนบันทึกเหตุการณ์ 3) ตรวจสอบและชี้แนะการคิดไตร่ตรองของครูประจำการ โดยใช้กิจกรรมการสะท้อนความคิด ผ่านการพูดคุยสนทนาเป็นรายบุคคล 4) ประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของครูประจำการ โดยในกระบวนการดังกล่าว ใช้กลยุทธ์การพัฒนาที่สำคัญ คือ (1) กลยุทธ์การไตร่ตรองในภาระงานที่รับผิดชอบ (2) กลยุทธ์การจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมวิธีเรียนรู้ที่แตกต่าง (3) กลยุทธ์การเพิ่มความรู้อีก (4) กลยุทธ์การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาครูด้วยวิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานส่งผลให้ความสามารถในการคิดไตร่ตรองของกลุ่มครูประจำการเพิ่มขึ้น จากขั้นสะกิดความคิดซึ่งเป็นขั้นการคิดไตร่ตรองขั้นที่ 1 มาเป็นขั้นสร้างความหมายของเหตุการณ์ ซึ่งเป็นขั้นการคิดไตร่ตรองขั้นที่ 3 และครูประจำการทุกคนมีการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 ขั้น และพบว่า ครูประจำการที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพครูน้อย (2 - 7 ปี) สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองได้เร็วกว่าครูที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพครูมาก (14 - 20 ปี)

นัยนา จันทวงศ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง ผลการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีซีไออาร์ซี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละของความต่างระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียนอยู่ที่ 31.43% ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์พัฒนาการที่ตั้งไว้ที่ 25%

พิสมัย กองธรรม (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบซีไออาร์ซีผสมผสานกับวิธีซินเนคติกส์ ต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความสามารถทางการอ่าน และการเขียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมสมร ทีภูเวียง (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จุฬาลักษณ์ กองพิลา (2553 : 90) ได้ศึกษาถึง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC ผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าความสามารถด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กนกกาญจน์ ศรีตะวัน (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง ผลการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเทคนิค ซีไออาร์ซี สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษพบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค ซีไออาร์ซี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิรักษ์ โต้ะตาหยง และอริยา คูหา (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึง ผลของการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือแบบบูรณาการ การอ่านและการเขียน CIRC ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนสองภาษา ผลการศึกษพบว่า สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภายหลังจากการเรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบบูรณาการการอ่านและการเขียน CIRC สูงกว่า ก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐวัฒน์ มะลิวรรณ (2556 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัย โดยใช้เทคนิคสะท้อนคิดแบบเขียนบันทึก เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น : การวิเคราะห์พัฒนาการ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์จากการวัดระหว่างเรียนและหลังเรียนทุกครั้ง มีค่าสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ทั้งนี้เนื่องจากการเขียนบันทึกการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถแสดงความรู้ความเข้าใจในความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ประสบการณ์ของตนเอง อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการวินิจฉัยของครูต่อการเรียนของนักเรียน ช่วยทำให้นักเรียนสามารถจัดลำดับความคิดในการเรียนคณิตศาสตร์ ทำให้มีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น เป็นเครื่องมือที่ใช้ช่วยปรับปรุงการสื่อสารในห้องเรียนระหว่างครูและนักเรียนได้เขียนอธิบายความเข้าใจในความคิดรวบยอดได้ใคร่ครวญทบทวนในสิ่งที่เรียนรู้ ครูได้รู้ธรรมชาติของนักเรียนต่อวิชา เรียนรู้ความแตกต่างของนักเรียน การเขียนบันทึกถือเป็นงานเขียนสะท้อนสิ่งที่ครูสอน ซึ่งครูสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับปรุงการสอนของครู ครูสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน และนักเรียนสามารถเขียนในสิ่งที่ไปไม่เข้าใจในบันทึก ซึ่งเมื่อครูอ่านก็สามารถตอบคำถามและตอบสนอง โดยผ่านบันทึกการเรียนรู้นั้น ทำให้มีความนับถือและไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างครูและนักเรียน จึงเกิดการเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันด้วยบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งช่วยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึที่ดีต่อวิชาเรียน มีความสนใจในวิชาเรียนมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทั้งหมด จะพบว่า การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ CIRC มีผลต่อการพัฒนาในด้านความสามารถในการอ่านได้ในทุกกรณี ไม่ว่าจะใช้สอนกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา โดยมีผลทำให้ความสามารถในการอ่านภาษาของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในการใช้เทคนิคการสะท้อนคิด ทำให้สามารถพัฒนาการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น และผู้เรียนยังพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองได้ดียิ่งขึ้นด้วย ดังนั้นถ้าเราวมเทคนิคการเรียนรู้แบบ CIRC เข้ากับเทคนิคการสะท้อนคิดในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ น่าที่จะทำให้ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ยังเป็นการพัฒนานักเรียนในการคิดไตร่ตรองได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย